Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз ● ЕРА, 5 ИЮЛЬ, 1979 ШУ. ● № 80 (6055). ● Мах 2 кепиг.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани

КПСС ЦК Политбюро членаьала кандидата, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхарча заместитела В. В. Кузнецова председателал а деш 3 июля Кремле хилар СССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседани.

Дийцад халкъа депутатий краевойи областнойи Советий, автономни областийи автономни округийи компетенце оттаеш йолча законодательни актай проекташ кийчъяра доп. Проекташца болх бу КПСС XXV съезда решенеща, КПСС ЦК соцамаша, СССР Конституцея союзни республикай конституцейи положенеща, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева указанеш ма яххара. Из беш къаьстта уйла тIаухийт моттигашка Коммунистически партея Советски пачхьалкхен политика чакхйоаккхачара, крайи, областий, округий территоре тIа комплексни экономически социальни дегIаккувлачара, баха ча наьха материальни культурни хьашташ кхы а дикагIа кхоачашдечара Советий лоархIами бехктоккхами айбара.

Президиумо къовстадир Челябински областа халкъа депутатий Советий исполкомашка, предприятешка, учреждешка, организацешка баха нах тIаэцара практиках дола доп. Областе дика опыт Iоаьвй баха нах тIаийбеча. Бакъда, хIанз а массанахьа а гражданаш тIаэцилга законодательство дIа ма декха леладац.

Заседане белгалдир гражданий предложенешта, заявленешта чIоагIагIа уйла тIахьийта езилга, цар яхарашка, кIал ларда а йолаш еча критически замечанешка дог лазаш хьежа, боахама, социально-культурни перспективни дешаш къестадеча, харжархой наказаш кхоачашдеча уж чоте эца езилга.

Лакхехьарча Совета Президиумо тIайийцар СССР орденех медалех, сийлен цIерех йола юкъара положени чIоагIъярах дола Указ.

СССР пачхьалкхен совгIаташ советски гражданий къахьегамен общественно-политически хьинар айдара, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдара къовсам лоаттабара, социалистически Даьхе лорас массаза а кийча болаш къахьегамхой хьалкхебара лоархIамегIа моральни стимулех цаI я. Юкъерча положене ларде укх къахьегамхошта моральни поощренеш ярах бизагIа пайда эца аьнна Коммунистически партея кун Центральни Комитетон яь решенеш.

Берах бола кхалнаха Iодаь берашна медицински тIоида IалашдIара законодательство мишта лeладу яха доп къовстадир, СССР Лакхехьарча Совета делегаци Чехословацки Социалистически Республике яхарах йола итогаш къоабалйир.

Заседане дийцар кхыдола дешаш а.

(ТАСС).

ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

ХЬАЛХАЛАТТАРАЩЦА НИЙСЛЕ!

Шоайла язь лелаеча кхоь района — Наурски, Шелковской, Надтеречни — шерра къовсам баьржаб 1979 шера ялат чузцача доккхагIа хьокхамаш дахара тIехьа.

Ялатий кхашка белгалбаьннача наурцашта юкъе ва опыт йола комбайнер Новоселов Николай. Оттаь йола балха нормаш хIара денна тIехкхоачаш а еш ялата чузцеча хьалкарча кIира 229 гектара тIара ялат чуйийцар цо. Хьалха латтача механизатора задани соагIа 4—5 гектара тIара ка бола ялат оард. Цун балха мах бу специалисташа.

Надтеречни районерча «Знаменский» совхоза комбайнера Деннов Дутус дийнахьара норма 18 йолча 30 гектар кIа чуйийцад.

КIи-марса хьалхе лелаечар мугIараш шерлуш да Шелковской районе а. «Путь к коммунизму» яхача колхозерча Нечипуренко Иване «Нива» яхача комбайнаца задани 30 йолча дийнахьа 47 тонн кIа аьрдар.

Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 28 центнер ка бола ялаташ даха деккар шоашта хьалхашке оттадаьд «Шелковский» совхоза ялаташ лелaдераша. Халонаш дукха хинноала а дика яьувкъам къалихебаьб цар. Юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа комбайнера оард 30—35 тонн ялат. Башке-дика хьоикам ба.

Яхье баьннарех хьалхе боагIа совхоза парткома член Абдулоев Саламу, Мичураев Саламу. Цар комбайнаш тIа шерваш я цIе вымпелаш.

Хьалхалаттараща нийсле!

Гурахьа дIадийна ялат итт балха дийнача чуда социалистически декхар тIа 4 мийда, шоаш денна доп кхоачашдара ерригa торонаш оарцагIъяьха къаьсташ ба укх деношка Ачхой - Мартановски района «Овощевод» совхоза механизатораш, шофераш, кхьбола болхлой. ХIаьта чуэца деза дерригa ялат 210 гектара тIа да. Хьалхари ардари къаьст-къаьста долаш из чуэцаш шин комбайн я. Шиина а комбайнера дикка тIехкхоачашъю балха нормаш. ХIаьта царна юкъе яьржача яхье хьалха Абдаев Шахид ва.

СУРТА ТIА: Ачхой - Мартановски района «Овощевод» яхача совхоза комбайнер Ш. Аблаев ялат чуэцаш ва.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ИТТ ДИЙНАХЬА ТIАТЕIIА КЪАХЬИЙГА

«АЛЫМ ТЕРСКИЙ» ЯХАЧА СОВХОЗА БОЛХЛОЙ ЯЛАТ ЧУЙЯЦА БАЬННАБ

ЛоархIамо къахьегама толам баьнкхаб «Алый терский» яхача совхоза ялаташ леладераша. Шелковской районе эгтара хьалха рапорт деннад цар ялат чуйица даларах. 1148 гектар болча кенеи кIина кхашкара плакагIа доагIачул 3,6 центнер дукхагIа ялат даьккхад.

Толам баьнкхаб ялата кхашкара болх прогрессивни хьисапе вIаштIехьбаккхар бахьан долаш Ипатовций методагIа вIашагIъеллача ялат чуэцара - транспортни комплексага яр ийс комбайн. ЛаьрхIа хинначь тайпара балха итт дийнахьа ялат чуйица яьлар уж.

ВIашта шин шера ка бола ялаташ чуэцача толам боанкхаш къахьийгар коммунисти Хутаев Байбетирен цун гIонча — вийа Албекси экипажо. ХIаьта хIанз комсомольцата Хутаев Албекага дIаелар комбайн. Штурвал эггаре хьалха бе еллар цо ший даьца хьесамчана яхье а вьнна. Къонача комбайнера батха-дика толам баьккхар: сезонни норма 250 йолча 472 гектара тIара ялат хьекхар. ШоллагIа моттиг яьккхача Хутаев Байбетира иштта толам баккхарах хоаставир ший воI.

КасарагIа улла ялат хьалъэцача а оардача а дикагIа болх бир парте членалла кандидата Албеков Болатха: цо 403 тонн ялат аьрдар. Из шинъ гаргга норма хул!

Мукъадаьнна кхаш оахаш полнивной культураш дIаювши я укхаза.

Хьагта ялат шен а деш цу сахьате ялат дIаийдеча пункте дIаухийт. Даьхен амбарашка хIанзае а дIачутессад 550 тоннал совгIа ялат.

Шоай кхашкара ялаташ чуйица а баьнна совхоза механизатораш, царца даи воIи ХутаевгIар а болаш, «Путь к коммунизму» яхача колхоза ялаташ кхедерашта гIо де бахаб.

ПАРТГРУППА — КХАЙ ТIА

Дуккхача шерашка дика къахьсташ хьайоагIа Сунженски районе «Путь к коммунизму» яха колхоз. Денгара денга лакхлуш латт къахьегама оасарле, шерагIа яж социалистически язь. Цу колхоза коллективо дIадахача шера кхоачашъяьй дивъ шера йола план. ПлаhагIа уж пачхьалкхенга лохка дезаш бар 9360 тонн ка бола ялат, цар кхаь шера дехкар 9432 тонн. Ерригача пятилетка задани кхоачашъяь яккхара яхы тIа а 2600 тонн ялат деккача боал уж.

Укх шера социалистически декхареш тIаийцад цар пхе шера план кхоачашъергъя аьнна.

20 июне болабеннаб колхозе мукх чуэца. Араьннай кхай тIа комбайнаш, трактораш, автомашинаш. Дивъ дийнахьа 600 гектара тIара из культура чуийца дьаккхар. Колхоза хьатта дIакхаьчар 1890 тонн мукх. Укх деношка пачхьалкхен амбарашка чутессар цар ялата хьалкара тоннаш.

— Мишта вIаштIехьдаьккад шун сел дика толамаш даха? — хетт аз колхоза парткома секретарага Ибрагимов Джалилага.

— МолагIа йола компани оала дIайолаеча хаиа: юртбоахама техника кийчъеш, лаьтта оахаш, ялат дIадуваш, дIайийнача культураште Iунал деш, къаьстта ялат чуэцаш дале а колхозе вIашагIъехк хаипа йола партийни группаш. ХIанз кIи-марса деношка болх беш я иий группа. Царна юкъе ба коммунисташ толашагIбола механизатораш, — ахаш дувц цо.

Юртбоахама техника кийчъеш дика тIахьожам лоаттабир цар. Цхьа хIама дисанзар царна бIарга ца гуш, теркал ца деш. Дуккхача даькъе цу партийни группай дешал айдар бахьан долаш кхашкара балхаш ьытувa болаш чакхдаха вIаш тIехьдоал тха механизаторий.

— Дика дагадоагIа соиз, — йоах Ибрагимова. — цхьан дийнахьа са кабинете хьачуваьлар колхозера парторг керттера инженер Бобровский Петр Алексеевич.

— Фу дар-хьогI, — аьлар цо. — вай колхозе юртбоахама техника мишта кийчъяьй хьовзаш хьажар чакхдаьнначa. ерригача районера керттера специалисташ, механизаторaш хьа а гулбоь. Цар яьча замечанех вайна а пайда хургбар, цар вайгара а цхьадола хIамаш Iомадергдар.

Дийнахьа а бус а машина ноа ремонт еш баьхнар механизатораш, цар комбайнаш, тракторaш мишта тоаю хьежаш тIахьожам лоаттабир ииа. Бобровске кулгалдеча партийни группо. Хьажар хиннача дийнахьа хьабаькха кулгалдоша, специалисташа, механизаторaша колхозе юртбоахама техника кийчъяра тIехдика оценка елар.

Шоай хаинахьа дувхлиц кхад бIаьстая юкъе деш доал балхаш, хIана яьлча, районе эгтара хьалхарчарца кхашка араьлар цу боахамера тракторaш, пхьа минут ха зехьа ца йоаеш дIайийнача культураште Iунал деш хилар. Техника кхай тIа араьлча кхашка хулар партгруппа а.

ХьатIаьттар ялат чуэца ха. 21 комбайнах ялат чуэцаш яр 20. ЦаI резерве лоаттайора. Дивъ дийнахьа комбайнерашца мара цIаболхацар партгрупп членаш Н. Ф. Липчанский, П. Г. Тормосинов, В. И. Кондрашов, Г. С. Павленко, кхыбараш. Бобровске кулгалдеча партийни группана юкъевоагIаш ва ворхI дика опыт йола комбайнер. Хьалха ихархой хиина пенсионераш.

Кхай тIа моллагIа кхоачамбоацар гучадаьлча, мичахьара боагIа ца хоаш. хьатIаккхоачар партийни группа членаш.

Цхьан дийнахьа, шоаш комбайнаш тIа багIаше а гIьлеиаш увааш бар комбайнерий гIончий А. Н. Селиванови В. А. Бобровскийи.

Кхай тIа царна доагIа хьехар дах ца Iеш сайрийна цу хьанъехьа къамаьл хилар партийни группо вIашагIтехача собране. Цу шин механизатора юхь йоагаеш дар цига лийцар. Сайрийна бегбоахаш «хIархал» яха сатирически лясток а арахийцар. ШоллагIча дийнахьа радио гIолла а бийцар уж.

Иштта из хIама цар гIордаккхар кхетаде доагIа ловзар делга саина хетача цу гIулакхах хила тарлуш хиина зе Iальмате дукха хиларца.

Кхай тIа болх беш ба дукха шофераш. Царна юкъе ялат чуэца доладелча гIоне хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьавоагIар Баркинхоев Беслан. Цхьаболча лоха санкхетам болча шоферашта лоадаланзар из, хIана цун машина бака чу тух тессар лохаш ба партгруппа членаш. ХIара рейсагIа кхоьн ахи тонн мара ялат хьатта дIадахьа ца дезача цхьаболчар тIайоттийтар пхи тонн, кхерам бар машин йохара, ялат Iодахийтара. Из нийса доацилгах водителаш дIакхетабир партгрупорго.

Цхьан дийнахьа шин хаинахьа хьадазар кхай тIа болх беш болча комбайнерашта кваc. Грознерча пивзаводера да дезаш дар из. Сиха заводе телеграмма яхийтар, телефон техар. Цул тIехьагIа бокъалтахьа даьлар из гIулакх а.

Ялат чуэца болабеннача хьалхарча дийнахьа социалистически яхьа итогаш еш партгруппана гучадьлар цIенхаштта гIалат. Технологически процесс ца лоархIаш, нормашка ца хьожаш алхха ялат чуйица даьикка гектараш лаьрхIа хьалхара моттиг елар комбайнерашта А. С. Марьиничевна, Н. В. Изотьевна.

Кхай тIа лелаш йола комбайнаш тайп-тайпарча мар кхех хилар, цул совгIа, цхьабараш ялат хьокхаш касарагIа Iодуллаш, вожаш ялат оардаш хилар теркал а ца деш.

Iуйрийна шоллагIча дийнахьа гулбир партийни группо берригa механизатораш. Цул совгIа колхозерa кулгалхой а специалисташ а болаш хиннача цу собране чIоагIа къамаьл хилар социалистически яхь лелаяра гIулакх тоадара тIадерладаь. Иштта, гучдаьлар, бокъонца хьалхара моттигаш яьха бола Бобровский Владимири Назаров Петри. Царна хетаь арахийцар «къахьегама листок», цар сайна центральни усадьбе цIе байрах айийр.

Партгруппо йоагIаш йола йоахо ю кхай тIа чуйийна къахьегаш боахкача наха салоIама хьалаш хьадара. Укхаза болх беш а дIа-юха лела «цIе уголок». МоллагIа харцахьа хIама гучадаьлча арахеп кхай тIа «Iаьржа иолли» яха пенгазет. Цхьан сайрийна механизатораш хьожаш хилар енача эстрадни оркестро гойтача концертага, хIаьта колхоза агитбригада цар массазара тьаша я.

Цул совгIа, партгрупорга ше механизаторашта КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» баьча соцамах лаьца каст-каста беседаш ю.

МоллагIа хIама партгруппана карагIа ца доалаш дисача новкъостал дарз парцагIвоал колхоза парткома секретарь Ибрагимов Джалил а.

А. САГОВ, тха соб. корр.

Шера план кхоачашъяьй

Ачхой - Мартановски района боахамашта юкъе хьалхле лелаечарех цаI хиларла белгалъяьнна я. «Новосельский» совхоза коллектив. Цо хаддаьла къовсам лоаттабу вай парте XXV съезда исторически соцамаш дизза кхоачашдар духьа. Цигара къахьегамхой укх шера а ба шоаш денна доп тешшаме кхоачашде лаьрхIа.

Укх деношка тхоги баьча хоамагIа, карарча шере сийна горох кхеярен кийчъярен планиях ханал хьалха лоархIаяьй боахама коллектив.

ХIанз сикбенна кхыйола культураш а ханал хьалха чуийца яхар духьа тIабийрзза къахьегаш ба совхоза болхлой.

А. АЛАЕВ.

Пенсионераш бицбац

Укх деношка Заводской районе бахача нахаца беча балха юкъе керда форма юкъейоалаьй — пенсионерий собранеш е вIашагIкхетараш чакхдоахилга.

Иштта, Черноречерча микрорайона пенсионерий собране дийцар цар общественни хьинар айдарца дувзадена дешаш. Цига вIашагIкхийттача 350 гаргача саго доклад ладийгIар. Цул тIехьагIа пенсионераша даьча хеттарашта жоп делар райсобеса заведующе Лебедева Клавдия Васильевнас. Цо дийцар Сийлахь - боккхача Даьймехка тIема доакъошхоштеи инвалидаштеи еннача льготех.

Шин сахьатаи ах сахьатан дIа ца къасташ цхьана хиннача пенсионераша шоай вIашагIкхетаре къаьстта чIоагIа этIаэн кхайкаеш дийцар баптистех болча сектантий нийрчача гIулакхех, царна керте латтача пенсионера Рыжкова нилсэвалех.

Иштта, терхам тIаэлаш дийцар гулбеннараша поселок тоаль хозъирца, цига бахача наха лоаттаду тайп-тайпара гIулакхаш тоадарца, пуламаш цIезигдарца дувзадена гIулакхаш. Цу собране пенсионерий совет хержар, района берригача пенсионерашка кхайкарал тIайийцар.

ВIашагIкхетаре дакъа лоацаш хилар района прокурор нов, Тулин, РОВД начальника заместитель нов, Шилов, халкъа суда председатель нов, Кострубо, ОНХ заведующи йнов, Горлинский, кхыбараш.

Укх шера кхы а цу тайпара кхо вIашагIкхетар чакхдаккха лерхI районе.

Пенсионерий общественни хьинар дикка айдарал совгIа, цу мероприятеша йиш хулийтаргья къахьега шиз кхоачаш бараш, цар балха опытага хьежжа, тайп-тайпарча балха участкашна хьожабе, тIаиха нах ца тоъаш йола моттигаш тхенцига йолаш и, — аьлар Заводской райисполкома председатела С. С. Батаева.

С. ШАБИЕВ.

Цхьан колхозера хоамаш

ХИЙ ДИЛЛАРА БОЛХ ДИКА ЛЕЛ

Сунженски районерча XX партсъезда цIерагIча колхоза къахьегамхоша чIоагIа уйла тIайохийт хий дехкара балха, социалистически декхараш толамс кхоачашделга цу мероприятех тийша хилар кхета а деш. Боахама доакъарий база хьаяр лоархIамe гIулакх хилар теркал а деш. хIанзле кхоаза хий диллад 800 гектарах 680 гектара тIарча люцернана, шоаза — 539 гектара тIарча шеррашера тIаювлача баьцашта, силоса лаьрхIача 141 гектара тIарча хьажкIашта.

Эггара хьалхара хий диллад 1675 гектара тIарча ялата культурашта, шоазлагIа — 1130 гектара тIарчарна, кхозлагIа — 260 гектара тIарчарна, цу даькъе 960 гектара тIарча гурахьа дийнача ка болча ялаташта, ялатийна лаьрхIа дIайийнача хьажкIашта эггара хьалха 700 гектара тIа, шоазлагIа — 155 гектара гIа, 88 гектара тIарча гидуаргашта, 15 гектара тIарча соргона.

Тха районе эггара дукхагIа баьцадаараш лоаттадеча боахамех цаI я колхоз, цудухьа къаьстта уйла тIайохийташ Iунал ду укхаза баьцадаарий кхашта. Лаьттах тIоэдал чуйолийташ эггара хьалха хий диллад 633 гектара тIарча баьцадаарашта, шоазлагIа — 523 гектара тIарчарна, кхозлагIа — 440 гектара тIарчарна.

Боахаме хий деттаы 15 установка я, цу даькъе йиъ — агромелиоративни объединенера. Сомий беша хий дуллача дика толамаш доах сменни задани хIара денна тIехкхоачашъеш болча Е. И. Мищутинеи И. Г. Лазовскеи.

БАЬЦАДААРАШ ЛЕЛАДЕЧА ШОЛЛАГIЧА БРИГАДЕ

ЧIоагIа бехктоккхаме гIулакх а лоархIаш оасарца къовсам лоаттабу баьцадаараш лeладеча бригада коллективо. ХIанзле а шоаза оасар даьд 7 гектара тIарча саьмарсахьха, 20 гектара тIарча хохашта, 5 гектара тIарча свеклашта. Дика хиивй помидораш, хIаьта уж дикагIа хьувкъийтара эггара хьалха оасар даьд царна 82 гектара тIа, шоазлагIа — 32 гектара тIа. Оасарах цIенъяьй 20 гектара тIара нарсаш, хIаьта хIанз хьагулъе а йолаьй уж. Хьалхарча дийнахьа гулйир 200 килограмми совгIа нарсаш.

Хьалха латтача болхлоех лоархIаш я С. Вахрушева, Л. Болотова, Г. Червякова, Т. Пономарева. Царца нийсбала гIерташ ба бригада вож членаш а.

Л. ВАСИЛЬЕВ.

ЯЛАТ ЧУЗЦАР 3 ИЮЛЬ ТIАКХОАЧАШ

Районаш	Чуэца деза ялат (га)	хьекхар (га)	аьрдар (га)		чуэца дезачох аьрдар проц.
			дерригa	цхьан дийнахьа	
Шелковски	13490	13155	10363	662	77
Наурски	17450	11970	10057	826	58
Грозненски	40220	17211	14340	1000	36
Надтеречни	19770	8210	7214	877	36
Гудермесски	6750	2910	2277	85	34
Сунженски	23900	8065	6675	743	28
Малгобекски	12500	5445	3480	—	28
Урус-Мартановски	7740	1625	1294	80	17
Ножай-Юртовски	2471	380	380	26	15
Шалински	11500	2402	1702	—	15
Советски	860	100	100	—	11
Назрановски	10600	615	311	105	3
Веденски	771	—	—	—	—
Республике гIолла	173405	73348	59027	4791	34

ТОЛАШАГIЙОЛА БРИГАДА

«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттеи гази йоахача бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха а латташ, эггара дикагIа лоархIачарех цаI и цхьоалагIча класса мастер Н. П. Летников керте вола бригада. Из иштта хилара тешал деш да дуккхача шерашка мехкдаьттеи гази яккхара пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачаши тIехкхоачаши ца деш цо цхьа моттиг нийсъялийта ца хилар. Бригада вIашагIа а елла болх бе йолаелча дена дукха реорганизацеш хиннай укхаза, цунца дувзаденна мел дукха халонаш нийсъеннале а бригада ехаш, тIа-тIа чIоагI а луш, барт болашагIа а хулаш хьаьнай из. Иштта бригада хилийтара дукха болх баьб коммунисташа, къахьегама ветеранаша. Царех ба НГДУ вIашагIъеллача дена укхаза къахьегаш бола операторaш М. Е. Могильный, Н. Н. Дашкевич, М. М Лифоров, мастер Н. П. Летников, бригадо ткъаь шера а кхы дукагIа а болх баь бола операторaш А. С. Бескорцев, И. Д. Никитенко, И. С. Скрипниченко, Г. Г. Подоляким, кхыбараш.

Дуккхача къамех болча нах латташ я бригада коллектив. Цхьан нанас баь вежарий санна шоайла барта болаш къахьегаш ба укхаза эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, кхыча къамех бола нах. Массехк сагагара дIайиккхача бригаде мел бараш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ба. Бригада кердача къахьегама толамашка кхувлаш дола бахьанаш дукха да. ХIара бетта хьеж, скважинашна групповой установкаша беча балхага, белгалйоах дикагIйола групповой установкаш, бригадаш. Яхье котбаьннарашта карара кара тела цIе вымпелаш хьожаю. Цул совгIа, бригадо социалистически яхь лелаю «Горскнефть» НГДУ шоллагIча промысла коллективаца. Каст-каста бригадера викалаш хул «Горскнефть», «Октябрьнефть», «Старогрознефть» НГДУ шоай яр сайна йолча бригадай дикагIйола опыт йовза бахе. Цига бала хиннараш юха дIаккхаьчача берригаш вIашагIа а кхийте шоашта бIаргадайна кердадараш довзийт новкъосташта, ма могга сихагIа уж производствана юкъедахьа хьож.

Керда техника шоай балха юкъейоалаяра а дукха балхаш ду бригаде. Масала, «СевКавНИПИнефть» института Iилмахоша еннача рекомендацех гидраташца къовсам лоаттабара балха юкъейоалийр хлористи кальци. Из чуахийта йолайир газоконденсатни скважинашкеи нефтегазпроводашкеи (дукхагIа гидраташ Iаткъаш йолча). Цох доккха беркат даьлар мехкдаьттахошта. Бригадера викалаш Москверча ВДНХ хинначул тIехьагIа производствана юкъедоаладир «Нефтепроводаш линейни йIоахъяр» яха кердадар, цо а торо хилийтар нефтепроводашна кIезигагIа гидраташ хургйолаш гIулакх де. Из кердадар производствана юкъедоалдарах пачхьалкхенна шера хулаш бола пайда 27200 сом да. ХIара скважинерча хьалашка хьежжа массехк методаца къовсам лоаттабу насосно-компрессорни турбашка парафин чу ца йижийтара. Лоха буферни давлени йолча скважинашка дIоах а деш мехкдаьтта чуухийт парафин лоалаяр духьа. Иштта кхы дукха а кердадараш производствана юкъехувл бригадерча мехкдаьттахоша. ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ба мастер Н. П. Летников, оператор В. И. Серобабин. Цар кийч а я, производствана юкъейихьача духхьал цхьан рационализаторски предложене шера беш бола пайда 5 эзар сом да.

1979 шера бригада членаша кийч а я, производствана юкъейихьай пхиъ рационализаторски предложени. Цар эзараш сомаш пайда баьб пачхьалкхенна. Бригаде эггара дикагIа лоархIачарех я бокхагIбола операторaш Г. Г. Подоляким, М. А. Акбиев, А. С. Бескорцев, М. Е. Могильный керте латтача групповой установкай коллективаш. Дот гIоздсаха къахьегама толамаш дахарах бригадерча дукхача болхлошта пачхьалкхен совгIаташ деннад. М. Е. Могильнена Къахьегама Цеча Байракха орден, А. С. Бескорцевна Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена орден, Н. П. Летниковна «Знак Почета» яха орден, М. Акбиевна «За трудовое отличие» яха медаль еннай. «НийслагIча пятилетка ударник» яха сийлен знакаш еннай П. М. Баронина, Н. Масина, И. Д. Никитенкона, Г. Г. Подолякина, кхычарна. Шерагара шерага халагIа хул бригадана планови заданеши тIаийца социалистически декхараши кхоачашде. Халонаш нийсъялар дувзаденна да бурув теха йисте а яьха керда скважинаш мехкдаьтта доахараш хьа ца теларца хий. хIаьта къаьнача фонда скважинашкара мехкдаьттаца хьаухх дукхагIа хул. Иштта долча хьалашка къаьстта чIоагIа лораюш бе безаш хул скважинашца беш бола болх. Цхьайола моттигаш нийсъу скважинашка хий чухьадаш а. Мехкдаьттахошкара зIамига даьнна а тIалат даьлча, цар бехкагIа скважине чухьада тарлу хий, из бригада членашта йола «ЧП» я.

Мел дукха халонаш балха тIа нийслой а, укх шера плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдеш я бригада. Духхьал хьалхарча пхе бетта бригада коллективо пачхьалкхен планал совгIа даьккхад 600 тонн мехкдаьттеи 6,1 миллион кубически метр гази. Шера тIаийцача социалистически декхарех бригадо заданел совгIа даккха дезаш дар эзар тонн мехкдаьтта мара дацар. Дерригача технико-экономически хьокхамий ах шера план а тIехкхоачашъяьй бригадерча мехкдаьттахоша.

Д. ИВАНОВ, «Сунжанефть» НГДУ НТИ инженер.

Наха кхетам балара болх тоабеш

ИЗ ХIАРАНЕ ДЕКХАР ДА

КПСС XXV съездо кертера а лоархIаш вайна хьалхашка оттадеад коммунистически кхетам балара декхар. Советски нах йоккха идейность йолаш, социалистически Даьхенна мутIахьа болаш, къахьегамца а юкъарча рузкъанца а коммунистически дог-уйла йолаш, дIанкхача замах юкедиса во гIулакхаш ца лоаш хьалкхебара тIабераба ба вай парте беш бола берригга кхетама болх. ХIаьта дегIаенача социализма хьалашка долаш а да цу гIулакха мел эшараш. Цу юкъе доагIа къахьегамхой тайп-тайпара группай лоархIам а беш политически, къахьегама, нравствении кхетам болара балхаш вIашш айхха бувзамаш долаш делга.

95 коммунист тувоагIаш я Сунженски районера XIX партсъезда цIерагIча колхоза партийни организаци. Къахьегамхошта ленински идейни тIехьале, парте политика шерра дIа а йовзийташ из болх чанхбаха декхарийла ва хIара коммунист.

Цул совгIа, колхозхошта идеологически кхетам балара йола бIарчча система а вIашагIъеллай тха боахаме. Цунна чуйоагIа доакъой кулгалхой, КПСС членаш, парте боацараш дешаш бола партийни дешара школаш, политинформаторий группа, агитколлектив. Ишта, парткоме йолаш я лекторски группа а. Берригга а 78 саг ва из болх беш.

Белгалбаьнна шоай гIулакхах дика йийсалаш хьабоагIа политинформатораш: Л. А. Лапкин, А. И. Кортов, А. М. Балдин, В. А. Ванюченко, В. И. Зубов. Бакъда, ца хьовхадича далац вай из декхар геттара дедара кхоачашдераш а. **Ма дарра аьлча, политинформатораш ба аьнна цIи лелайрах совгIа кхы шоай коллективашка цхьаккха болх ца беш Iеш бараш — В. М. Рудин, А. С. Кусов, И. Ф. Балакирев.**

30 агитатор ва коллективе. ХIанале 272 беседа яьй цар колхозхошца. Къаьстта дика бу из болх Н. М. Сторожейкос, Л. М. Бессонови, Е. Л. Санрос. Хьалхе кийч а луш дика чакхйовх цар беседаш. ЛадувгIараша дика кхетабеш, пайда луш ба ишта беш бола кхетамо болх. Звеношка къаьст-къаьстача группашца бу из. ДукхагIа йолча тайа хет-хетар дIа-юха оалача къамаьла тIа йоал беседа. ТIаккха материала чулоацам дикагIа кхетабу сомий, баьцадаарий бешамашка, МТФ, СТФ болх беча тха кхалнаха.

18 саг ва лекторски групле. ДукхагIча даькъе юрта боахама специалисташ, кулгалхой ба уж. Лекцеш эша декхарийла ба лекторски группе берригга членаш. Вале а, тха кIанз вIаштIехьа-м далац из. Геттара дика кхоачашду из декхар коммунисташ Н. Л. Рубина, Н. В. Санрос, И. Ф. Щербакова, Б. Е. Червинскаяс, М. А. Богатырева, А. Д. Дубаева, Г. А. Машковас.

ДукхагIча даькъе алкха юрта боахаме латта гIулакхаш дувцаш хул специалисташа эша лекцеш. Царех ба лектораш Д. П. Доценко, В. И. Дурисв. Цунах кхоачам хилац. Кхыча темаех доли хIамаш а довза безам болаш ба тха колхозхой.

Цхьабакъда, оаха хIана а кIезига еш атеизмах, Iилманопулярни тайпах йола лекцеш. Цу тайпара лекци эшара хоадам болла эалеш, колгагIа а дувцача хIамах аьнна е ха деза. Цу гIулакхе цхаддаш дешаш хила веза лектор. ХIаьта шийна эшача дена хьаьгехьа лектора консультаци эаргйолаш методически кабинет яц парткоме. ХIанз из, общественни хьисапе яь а, хьалхза яргьлц. Къахьегамхошта идеологически кхетам балара ю доикха новкъостал дергда.

Хьалхалаттарашцa, къахьегама, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранашца тематически сайренаш ю, Сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ, ахчан премеш телаш дикагIбараш безбу, тIема сийлен моттигашка экскурсеш, нагиркой сайренаш ю колхозе. Бакъда, советски обрядашта пропаганда яра, ширдаьннача гIулакхашца лоаттабу къовсам чIоагIбара кхы а дукха къахьега дезаш да тхо.

Массово-политически болх бе нах кийчбелла Iалашду оаха политически дешара сета гIолла. Цу гIулакха 5 группа вIашагIъеллай партконе. Из болх бу лиъркхIа цу гIулакха кийчбаьча пропагандисташа. ЛадувгIараша дIадовзийт цар теорен практикан дешаш. Цудухьа занятешка хьаакха беза нах. Кест-кеста цхьаннка баьлаа а доацаш занятешка ца боагIаш Iа цхьабола ладувгIараш. Цул совгIа, занятешка кийч а ца луш, духхьал Iохайша багIаш ха дIайохийтараш и болаш ба. Шоай занятешка дика кийчлуш ба ладувгIараш: Н. М. Стороженко, А. А. Хаджаин, Л. Ф. Толмачева, А. И. Реутова, Б. Б. Могушков, М. Т. Коригов, А. А. Лапкина, В. Н. Сотников, В. И. Кочетков.

Массово-политически болх дика бе безалга белгалдоаких КПСС Центральни Комитето ше тIанийцача соцам тIа. Цу тIа белгалдоаха кхоачамбоацараш тха болха а долга гуш да. **Формально кийчъеш, вахарцара а тха бахацара а хоадам болла масалаш доацаш хул дукхагIйола беседаш, лекцеш.**

Бригадашка, фермашка еча занятешка, лекцешка, информацешка лертгIа кийчбеле хилац агитатораш, лектораш, пропагандисташ. Цу тайпара хIамаш нийсдалийтад лектораша В. Д. Москвитина, Н. В. Санрос, Т. А. Подлесная. Ерригача звеношкара нах цу балха даькъа лоацаш хилар дIадех комплексни хьисапе къахьегамхошта лучча кхетамо. Цхьан парткомо беш ца Iеш из болх бе декхарийла я ерриго организацеш: комсомольски, профсоюзни, бригадайн доакъойн советаш, колхоза правлени, новкъостий суд, профилактина совет.

Къаьстта чIоагIа Iоткъаш да къахьегама дисциплина во дилар социалистически руакъана тIаккувдар, кхыдола гIулакхаш. ХIаьта цу дешашка хайра хьожаш яц профилактика совет. ХIана аьлча, цу гIулакха бахе бараш хоадам боллаш бувцаш йола материалаш дIачутелац кулгалхоша, лертгIа болх беш яц клуба совет.

КПСС ЦК соцамо дIадехкача тайпара идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах лаьца дош дувцаш дукха ха йоацаш хиннача собрание цу даькъе хIанз а долаш долча кхоачамбоацарех хоадам боллаш дийцар коммунисташа. ЙоагIаш йола выводаш а яь идеологически балха тIахьожам лоттабергбола комисси чIоагIйир парткомо. Цунна хьалхашка берригга кхетама болх тоабаро хьадда дола декхараш оттадаьд. Ше баьча балхах лаьца хIара квартале коммунисташта отчет тергъя комиссе. Шеко яц цу деррига КПСС ЦК соцамо дIадехкарашка хьежжи гIулекх тоаделга вIаштIехьдоалийтаргхиларах.

Л. КУЗНЕЦОВА,
Сунженски районa XIX партсъезда цIерагIча колхоза партийни организаце секретарь.

Азербайджански ССР. Iалама ресурсашта космически тохкамаш дара институт — республика Iилман Академе системе эгтара къовагIа йола учреждени я. Лаьттан искусственни спутникаш тIара хьаэцача информацех пайда эцара дола Iилман тохкамаш вIашагIтох институто.

Тахан орбитальни техника агрономена, метеорологена, юрта боахама, океанологена, геологена «болх беш» я. Кердача Iилман учреждене кийчъяьй космически аэрофотосуртийн материалаш лаьттан тIарча даннешца вIаши нийс а еш прогноз оттае йиш хулийта средстваш методикей, масала, боамбе хьувкъам мел хурба яр. Йоккхача Кавказа пайданеча оахкалашта перспективан разведка елга белгалдаьнхар.

ХIанз института коллектив болх беш я сигала гIолла лела подспутникови лаборатори хьае гIерташ. Тохкамаш деш да лаьттана, баьцоагIашта тохкамаш дара, лаьттан кIалхарча гавзий структура Iомаяра эцаш йолча лаьттан тIарча «Природа» яхача Iилматохкама подспутникови комплекса.

СУРТА ТIА: «Природа» яхача лаьттан тIарча дIа-юха лелача подспутникови комплекса тохкамаш деча. Комплекс хьаяьй республика Iилман Академе «Геофизика» Iилман центра Iилмахоша новкъостал а деш. Лаьттан тIарча станце болх бу спутникий балхаца синхронно.

О. ЛИТВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДикагIйола опыт — массашка

Ханал хьалха а бувлаш

Дукхача шерашка «Грознефть» производствении объединене хьалхалаттача предприятеех йолаш хьайоагIа «Сунжанефть» мехкдаьттен гази йоага управлени.

«Сунжанефть» НГДУ цахаддаш кхоачашдь планаши тIайица социалистически декхараш. Укх шера пхе бетта мехкдаьттен газови конденсати яккхара план 101,3 процентах газ яккхара 113,1 процентах кхоачашдьй, цунна цхьана 105,9 процентага кхоачаш лакхъеннай къахьегама овсарле а.

НГДУ мехкдаьттахошь уж доккхий хьокхамаш дахьад мехкдаьтта доаккхача керда технологи юкъейоалаяра, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга даим эргадоахаш тоадара. Iилмаши техникан кердадараш балха юкъехувлара, хьалхалаттача опытах производства эффективность лакхъяра йолаш йолча торонех пайда ийбара чотах.

Пятилетка диълагIча шера мехкдаьтта лох ца далийтара цIенхаштта декхараш латт управлене мехкдаьттахошта хьалхешка. Уж декхараш кхоачашдеча кердача скважинашта эксплуатаци ярал совгIа, цар пайда эцаш хиннача мехкдаьтта доаллача моттигашкара (Карабулак-Ачалуки, Заманкул, Серноводск), хьадоаккха мехкдаьтта лакхду.

Мехкдаьттен гази йоаккхача уж лох ца далийтара лоархIам бола дийна юкъеккхухь пайда ийбеш йоаш скважинаш болх бе йолайодийтачен эксплуатаци еш йола скважинаш балха юкъера ца йоалийташи царна гIулакх деча, скважинашта капитальни ремонт еча цето. Управлене пайде ийбеш йола скважинаш ерригаш а 70 я. Лаьттан кIала оборудованена ремонт еш скважинашта капитальни ремонт еш йола пхи бригади я.

Управлене а ерригача «Грознефть» объединене а массане лоархIаш сийдеш я мастера Махмечев Александр Михайловича кулгалду скважинашта капитальни ремонт еш йола бригада.

НIсалгIчен иттансIчен пятилеткай дерригача шераш ма къахьегаме лоархIам бола хьокхамаш довхаши текущи капитальнии ремонт еча бригадашта юкъе лъркача социалистически пхье хьалхе леласии хьайоагIа из бригада. Цо еш йола ремонташ тIехдика хилаpца белгалъьяьшне я.

Коммунистически къахьегама коллектив ханал хьалха 1978 шера 30 октябре кхоачашъяьй иттлагIча пятилетка диъ шера план. 21 скважинана ремонт е езача 23-на ремонт а яь. Бригадо дуккьала кхаь шеран биъ беттан шийн хьинарца пачхахьалкхена кходаьд 40,4 эзар сом. ХIанз цар къахьегама календара тIа 1980 шу да.

Бригадо дакъа толамаш къахьегам вIаштIехьбаккхар даим эргадоахаш тоадарах, къахьегаме хьалхалатта методаши приемаши балха юкъеккхуларах, коллективе беча кхетама балхах хьахинар да. Бригада членаш ремонт е скважина хьайицахьа из эксплуатаце дIаялалца йолча юкъе мел дола балхаш тIехдика карадерзадаьд.

Скважинашта ремонт еча хана юкъеккхухь тIоаяашта низ тIалоаттабеш йола тайп-тайпара методаш. Укх тIехьарча хана дьаркa да тIоа ниашта хувцаш низ тIалоаттабарца обработка еш йола метод (МПД). Ишта обработка яр 10 — 17-аза чакхдоаккх, цул тIехьагIа тайп-тайпара новкъарле еш йола хIамаш дIаяхар дукха скважинашна хица юлл. Ишта скважинашта обработка ю солини кислотаца. Мехкдаьтта скважиней продукцепара хий алсамдаларца дувзадеина боккхача лоархIаме да изоляционни балхаш дIадахьар.

«СевКавНИПИнефть» Iилма-тохкама института Iилмахоца барт а болаш бригадо № 85 йолча скважине шинееи кхаьм фазии чоааца хкиа изоляции яра балхаш чакхдаьхар. Скважинана буруй а теха мехкдаьтта хьалдоаккхача чоп чубохийтар. Из чоп хьабеча пайда ийбора сульфамолах хIаьта стабилизатора меттел — дозал 10 процентага кхачалца долча бентонитови топпарах.

Чоп чухийцачул тIехьагIа скважинана низ тIалоаттабора 24—48 сахьата тIаккха лаьгIо болх бе йолайолийтар йоаккхашехьа балха режима тIа а йоаккхаш. Скважинана чоп чухецаш даьча балхоша торо хиланийтар цар продукцегара хий кIезигдеи кхы тIа а 200 тонн мехкдаьтта даккхеи. Цул совгIа № 85 йола скважина кхы а пайда луш я. Шоаш еш йола ремонташ чакхаеи тайп-тайпарен хилларга хьежжа ца Iеш, бригадаша тIехдика карагерзаьяй скважинашта ремонт яра техникеи технологи. Цхьан скважинана ремонт еш йоаккха хв цададдаш лохдеш латт. Из ха кIезигъярен къахьегама овсарле лакхъярен торо балха ха зехьа ца йоаярах тийша я.

Ремонт еш латтача скважинера балхаш йисте а далалехьа кийчлуш хул мастер аргIанарча объекте болх бара: из хьож лаьттан кIаларча наькъашка, агрегат дIагIоргйола пайда бергбола маршрут белгалъю, хьалхашка латтача ремонта хьалаш тохк, хьалхxе а эшаш йолча материалашта, инструменташта, кIоарген тIехиген болх бергболча оборудованена заказ ду.

Бригадо мел деш дола балхаш хьалхе оттаьча план ах ду. Ремонт дIайолаалехьа мастеро деш Iоцаю скважина геологически башхалонаши конструкция, цул тIехьагIа бригада членашта йовзийт е езача ремонта характер, хIоранар шин-шийн декхарех дIанхетаву, хьалха, тIехьа чакхьяла езача технологически операцей план оттаю. ХIара ремонт е шоаш дIаболабалалехьа бригада членаша из лерттIа чакхъяьккхара де мел эшар ду.

Шийн ханнахьа воагIча бесса хIара аргIанарча ремонтага кийтваларо хоалуш дола толамаш доахийт.

Уж гIулакхаш карагIдувлара малан хIара болхло лакха квалификаци йолаш хилар хиина ца Iеш, коллектив барттайна, вIаши хьожаш хилар а да. Бригаде мел волчо хIана яц аьнна, смежни говзалаш карагерзаьяь, хIаьта лоалхане операцеш чакхйовхача хана массаза а цаI шолагIчун гIо де воагIа.

Бригаде оттаьв цIенхаштта порядок е хIара вахто шийн балха моттиг вокхашта дIалуча хана боккъонца хила ма езара кийчъю, оборудовани, приспособлени, инструмент мелагIча хьала тIа я журнала тIа дIаязду. Дукха шераш да кIерамален техника латтолхаенi бригада болх бу. Къахьегам нийсен боарамагIен вIаштIехьбаьккха хиларах, скважинашта ремонт яра хьалхалатта техника балха юкъеккхуларах цар мел деш дола балхаш дикеи ханал хьалха чакхдувлаши да.

«Капитальни ремонт еш йола тха бригада во болх беш а яц. 130—150 процент кхоачашъю оаха планаш а. Бакъда, хIанзе балха юкъехьоргдола белгалара кердадараш долаш дац тха», — йоах бригадин мастера А. Махмичева. ТIаккха хьалхашка хаттар отт — фу бахьан долаш да бригада доаха толамаш? — аьле.

Уж массех да. Хьалхара а эгтара керттера а дар нах ба. Бригада кхьа барт болаш шийх тийша моллагIа хIама а тIадилла йиш йолаш я. ХIаьта болх цIанха а юкъах ца йоалача графикагIа дIахьош ба.

Цул совгIа бригада доакъашхой рационализатораш а ба. Царех ба, цун тIехдика къахьегам белгалбоаккхаш «За доблестный труд» яха медаль, къахьегама сийлен III-ча степена орден сина бурувдеттар И. Кирьянов, дукха а маьхера предложенеш тийна бурувдеттар В. Мосиенко, бурувдеттар А. Селезнев, бурувдеттарий гIончаш В. Зарудиев, С. Гайсанов, ишта кхыбараш.

Р. АЛМАЗОВА,
«Грознефть» объединене социалистически яхьа отдела инженер.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

ТIАХЬОЖАМ ДИКАГIА ЛОАТТАБЕ

ДIадахача шера сентябре Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето «КПСС XXV съездо, СССР Конституце, РСФСР Конституце, НГIАССР Конституце дIа ма декхара парте, правительства директиваши шоай решенеши кхоачашъяра тIахьожам лоаттабари тахкари чIоагIдара даькъера халкъа депутатий декхараш» дийца а дийца соцам тIанийцар. Цу хана Лакхехьарча Совето министерствайи ведомствайи кулгалхой декхарийла баьбар министерствайи ведомствайи аппараташка из болх мишта латт хьажа, доал дара балха из лоархIаме дакъа дIахо эргадохаш тоадара де дезараш белгалде, шоай отраслешта доагIа Законаш, лакхе латтача органий соцамаш, шоай решенеш кхоачашъелга Iалашде.

Из соцам мишта кхоачашбу юрта боахама министерства? Из дош дийцар, хьалха хоам баь ма хилара, 27 июне хиннача НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума заседание.

Республика юрта боахама министра С. А. Кириллова докладага ла а дийгIа, Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдир министерства кулгалхоша шоашта аьча критиках нийса выводаш а я ь партен правительствайи директиваш, шоай решенеш кхоачашъяра дикагIа тIахьожам лоаттабелга.

Лакхехьарча Совета соцам байцар министерства аппаратаца, из кхоачашбара де дезараш белгалдир.

ТIахьожам бара делаш министерства коллеге перспективни плана юкъеккхухь, цун заседанешкаи производственни совещанешка дувц. ТIахьожама карточкай система юкъейоалаяьй, лакхе латтача органий соцамашта распоряженешта, граждании письмошта жалобашта учет деллга тоадаьд. ДукхагIа дола письмоши жалобаши отталча ханашка къестаду.

Цунна цхьана, баьча токкамо хьахьеккхача тайпара, министерства кулгалхоша хIанз де доагIар даьдац лакхе латтача органий соцамаш а шоай решенеш а кхоачаш мишта ю тIахьожам дикагIа вIаштIехьбаккхара. Республика Лакхехьарча Совета соцам кхоачашбара дукха отталь мероприятеш чакхйоахилга мела лел, хIаьта хIанз а хо луш гIулакх тоа а даьдац.

Хьалха а санна коллеге дувца уттаду дукха дешаш, тIанийца соцамаши распоряженеши уж кхоачашъе эарашка шийн ханнахьа дIа ца кхоачийташ моттигаш нийслу. Министерства, цун отделийи группайи специалисташ дукха тайп-тайпара справкаш, мероприятеш уттаяра тIера а боахаш моттигашка организаторски болх кIезига бай.

Министерство хIанз а производствени управленей, предприятей, колхозий, совхозий кулгалхошкара, кхыча гIулакхаш тIарча нахагара доаттIача тайпара хьадехац партийни советски органий решенеш, коллеге соцамаш, деттаи дола приказаш, телаш йола распоряженеш кхоачашъяхар хьадеха доагIар. ТIадиллар кхоачардарах йола отчет цхьайолча хана тIехьайисе ух министерстве, царех дукхагIъяраш юрта болаш, самокритични хилац, оттаь мероприятеш кхоачаш ца еш а нийслу.

1978 шера министерствас тIанийцад колхозийи совхозийи балха лоархIамегIча дешаех дола соцамаш. Бакъда, царех дукхадараш дизза кхоачаш ца деш дисад.

Тоъам болаш кулгал ца дарахи тIахьожам ца лоаттабарахи 1978 шера министерства карарча боахамех ахаиел дукхагIдараш производственни программах доархIанзар, дачча хьалкхенга цаI е массехк тайпа продукци йохкара планаш кхоачашъяьяц, эе деш бола баьб. Министерства колхозашеи совхозашеи бIарчча хьанийцача планагIа йоагIа 25 млн. сома юртбоахама продукци хьаенналц, цу даькъе лаьтта леладеча — 11 млн. сома, хьайбай боахаме — 14 млн. сом.

Кхоачашъяьяц дулх, гидуаргаш, тхьамка, баьцадараш, коартолаш, пастин-хорбазаш, сом, комсаш яхара шера планаш. ДукхагIча кульдурай хьувкъам планагIа боагIачул лохагIа ба, во пайда ц хин дехнача лаьттаех.

Во вIаштIехьдаьккхад хьайбаш хьалкхеделгеи чуоттидаь кхобилгеи. Боахамашка дукха доахан дайжад. Производствана тоъал юкъеккхаьлац Iилманнен дикагIча опытаи карагIдаьнараш.

1978 шера 17 совхозон 18 колхозон 14,5 млн. сом зе хилийтад.

Министерства боахамашка во кхоачашъяьй 1979 шера пхе бетта дулх, шура дохкара вадаваш, дукха дукхагIа дайнад доахан.

Министерства тоъам болаш болх бац харжархой наказаш кхоачашдеш, цудухьа цхьадола наказаш кхоачашдаьдац. ХIанз а йолаш я граждании цхьайола жалобаши заявленеши къестаеча волокитеи формализми.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо республика юрта боахама министерство (ноа, Кириллов С. А.) декхарийла яьй белгалдаь кхоачамбоацараш дIадаха, 1978 шера 13 сентябре НГIАССР Лакхехьарча Совето баь соцам хьадда кхоачашбара де мел дезар де, шийн карарча предприятешкара, организацешкара, колхозашкара, совхозашкара кхоачамбоацараш лоргдоаца хьал хьа а кхоллаш.

1979 шера а бIарччача пятилетка а планаши социалистически декхарашцх кхоачаш а тIехкхоачаш а дара ерригача резервашех торонех бизагIа пайда эцилга Iалашде. Харжархой деррига наказаш кхоачашде.

Юрта боахама министра нов С. А. Кирилловиа тIадиллад коллеге, министерства аппарата, отраслевой отделийи группайи, райония юрта боахама производственни управленей, колхозийи совхозийи, кхыча юртбоахама предприятей лакхе латтача органий соцамаш, шоай сомаши распоряженеши кхоачашъяра тIехьа тIахьожам лоаттабарах бола бехктоккам лакхбе.

Министерства коллего заседанешка хан-ханнахьа ладувгIа предприятейи организацейи кулгалхоша, отраслевой отделаша хьадда дола соцамаши решенеши кхоачашъярах деча хоамашка.

Министерства аппарата цук отделий, группай болалой низаша моттигашка решенеш кхоачаш мишта ю хьожаш тохкамаш хьаддаша де. Шоай балха дукхагIйола ха специалисташа моттигашка лакхе латтача органий соцамаш кхоачаш мишта ду хьожаш йоаккхаргIйолаш гIулакх дIаоттаде, министерства ерригача звеньий аппарата балха тIера культура лакхъе, болх оперативно, нийса белга Iалашде. Министерства соцамаши распоряженеши кхоачашъе ээарашка дIа ца кхоачийташ тIехьайоахилга дIадаккха.

МОСКВА. Октябрьски Революце орден лелаеча Карачаровски механически заводa коллективана тIеххьарча пхаь шера толаме план кхоачашъярах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела цIе байрак еннай. Москверча хьалхалаттача 18 предприятешца цхьана 1977 шера цу завода еннай «Столица тIехдика предприяти» яха сийлен цIи.

Заводе дика вIаштIехьдаьккхад къахьегама хьалхалаттача методий опыт Iомаелга. ВIашагIъеллай 200 совгIа опытни мастераш чубоагIаш йола хьехамчий Совет. Бетта цхьан шоззи цехашка бувц бригадай болх, белгалбоах дикагIбараш. Производственни коллективе 80 процент бараш коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Социалистически яхь дика вIаштIехьъяьккхар, рационализатораша, хьехамчий боламо хьаллоацаш хилар бахьан долаш предприяте толаме кхоачашъяьй 1979 шера пхе бетта план, арахийцай [illegible] совгIа дукха продукци. Арахецача ерригача продукцех ахаиел совгIа яр пачхалкхен динала Знак йолаш араювл.

ХIанз предприяте хьаю тайп-тайпара грузоподъемность йола лифташ, алюминиеви витражаш, столицерча пусковой гIишлоштен «Олимпиада-80» объекташтен лакхIа лоамешта дола хромированни гомаш.

СУРТА ТIА: лифташ хьаеча цехе.

А. ПУШКАРЕВЕН
В. МЕДВЕДЕВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

Морала темагIа

ТАЙПАН СИЙ

Довлаш да: Нохч-ГIалгIайчен цхьан районни центре хьалдеш дар доикха шоаза вIаштIардаь цIа. На цIа хьалдогIа гIерташ шийна мел могар дора цуа дас. «Сенна деза хьона из? — юхасецавора из наха. — Нияз дIаккоачарг мичаб хьа, эхь хургда хьона». «ХIалак ловча хилва со, — жоп лора цо юха цавоалаш, — бакъда массане а яхаргда ер цIа Ахьмада да». Ишта шийн цIи дIахаэийта, гонахьарчарна юкъера белгалвала, ше дагаклабийта безам бар цу сага. ХIаьта юкедитар во сийлен е анекдоти да.

Сагах доаллаш да шийн гIулакхашца шийн цIи яккхийта гIертилга, бакъда, кIаране из ду шийн тайпара декхар, сийяхар кхетадарга хьежжа. Цхьабараш болх безаш. Общественна гIулакх деш хилар ца наха лоархIаш а сий деш а хул. ХIаьта воккхарна кертердар — ишта а доаллаш моттийтар да. **Вахаре толам баккха гIерт уж жоллагIча тайпара баьккха а.**

Ховш да, тайпан сий доадечул яхаметтаоттадe халагIа долга. Хьехам луш Iаьдал да Кавказе. Лоамарой ца вовзача сагаца вIашагIкхийтача, дика е во хIама деш шоашта из бIаргавайча, уж бицлургбац хатта: «Хьан воI ва хьо?» е «Хьан йоI я хьо?» ХIаьта дуча жопага хьежжа цу сагах йола уйла хьахул цар, шоай мехкахочо леладеча цун дай-новлой хиина сий тIа а техе. Ишта «тIахьожам» хилча Iайха дечун уйла ца йича валац, харцахьа ца вала, сий ца доаде гIерташ, хьай тайпан цIи сийленца йха бокъо яккхар дукхьа.

Сока бовзаш ба дас цхьаннена тIехьа вож воалавеш шийн заводе вах воI воалавабь дезал. Цар сиха Iожайора балха говзал. Бакъда, эIамагIчо дезале эгтара дукхагIа безаш хиннача (гуча ма дел лара боззавьнна хиннача) лаьрхIар заводе и шийла закон — шийн лоIам, ба аьнна; тахан кхоачашдаьзар, кхоана данзар, тIаккха балха ца воагIаш Iийра. Кхетадеш ма хиллара, коллективо де доагIар дора, кхетам телар. ЭIамигча сaг ледкъа ваьлар: хаалахетар ду, аз яхар кхетадац со кхыбараш санна мичаж, са династи ма йий — да, вежарий... ТIаккха-м вежарий юкъебаьлар (да цу хана дийна вацар). Цар дувцаззар дезал вIашагIкхийттача хана эIамагIчунга шоаш аьнна дешаш. Бакъда, хетаргахьа, уж хиина хургда хьалкъал дола, цIенача дет тIара доагIеи дIв эаргдолен дешаш, эIамигача сага дет чу цхьадола хIама цар хийцандаь. ХIаьз берригга вежарий да санна цIи теза токараш, заводе а городе а сий деш бола вах ба.

ТIаккха боккхагIбараш шоашта дукхавезар бехна мIалхера ваккха бешлабаларе? Мишта хургьар цун кхел, вахаре малагIа никъ лоацербар цо? Цу хаттара дола жоп хьийхар сина дукха ха йоацаш кхыча исторе.

...Салмане ше тоханаар телефон. Телефон техар цун вежараша. ХIаьта тхо вIашагIкхеташ а ние цхьаь ван эар из. Цун вошас — Аюпа Исмаила — Нохч-ГIалгIай пачхалкхьалкхен университета преподавателa — оаха Салманица къамаьл деча хава деталаш доашхар, дерригa а хиннар Салманаца а ца кулаш шийца хилча санна. ХIаьта Москве редакце вись мо дера вокх вошас — Ибрахiама. Цу гIулакха теркам тIа ца бохийташ Iе хала дар. «Тхо вих воша ва, — доашхар Аюпа Исмаила. — хIаьта тхо дезала сий бе-башха доацаш дита йиш йолаш дац». Фу аргда, нийса да. ХIаьта дIадолалучa хана шоай цхьанне гIулакх къоастаде аьнна вежараша. ТанкиевгIар тIагIертта декхар дар дизза доагIаш да аьнна хетадора.

Танкиев Салмана кулг яздаьча дIаьхача письмо тIарча хIара факто тIахьехар кхы ца гоадеш сихха гIулакх дIадоладара. дIадехар нийсхо юхаметтаоттаелга. Танкиева яздора цIена доаца гIулакхаш леладе безам ца хилар бахьан долаш, кхычарга, къаьстта аьлча мастерга Муружевга ца леладийташ дуьхьал валарах ше балхара дIаваьккхав, яхаш.

С. Танкиева письмо бакъдолчунца вIаши нийсдергда вай. Аюпа Салман болх беш вар «Грознефть» объединене автомобильни наькъий управлене Малгобекски участке прорабалла. Участок керттерча базана гаьна я, укхаза прораб кулгалхо а кхетам телар а ва. Цу тIа Танкиев ше цаI мара кхы вацар аьнна ала йиш йолаш участкера коммунист а вар, цудухьа кхычаргарчул дукхагIа цунгара хьа а дех. ХIаьта управлене керда начальник Г. В. Серов веча кхы а дукхагIа хьадеха баьлар. ХIаьта ишта бехктоккам лакхбаьча хьале ходала доладелар Танкиева участкера кхоачамбоацараш.

Из коллектив декхарийла а буровойшка долха наькъаш дехка. Уж во дехкар, шин бутт ма баьлла наькъаш дохаш а хулар моттигаш. Из гIулакх техкар залкъа тIахьожама Малгобекски комитето управленеи объединенеи болхлоша. Ерригача комиссей выводаш вIаши тара яр: Танкиева учет леланц, алаши луш хиина балха арабалара табель «бIаргa тхоннагахьа а лехкаш» яттае. Нах цIагIа богIар, хIаьта уохо уж балха лоархIар. Прораба хацар тахан балласт кхухьаш масса самосвал я. бIаргаш дIадувлазора шоферашa «левый» рейсаш еш.

ГIулакхерча хьалах харцахьа пайда ийбарах ца даь балхаш дьд яхаш тIалеттарах Танкиевна чIоагIа бехк бир халкъа тIахьожама комитето. Цул тIехьагIа управлене кулгалхоша. Бакъда шийн балха стиль хьадда хувца езача, кхоачамбоацараш дIадаха дезача метте, кхычаргара уж леха ваьлар, из, цхьаьккха а критика, кулгалхой цхьаккха а распоряжени тIаэцацар. Коллективера отношенеш кхы ла йиш йоацаш кхоккаеннаяр. ТIаккха Танкиев балх мукъаваллийтар. Массе а оагIорахьара техкачул тIехьагIа из деррига а аз дIадийцар ТанкиевгIарга, керда а балха моттиге шийн дика цIи юхаметтаоттае аьнна Салмана хьехар а даь.

Со цец а йоалаш, духьале лаьрр вежараша (хIаьта дукха ма дарий берригаш а деррига а гучадоахаш «майра» дийцараш). Бакъда цар цхьадора хаьттар: «ХIаьта шийн моттиге хIана висав Муружев?» ХьалхагIа тетаделар мичча бесса а шоай юхь кIайе гIерт-кх аьнна. Из хиннa а iийнаяцар Муружевах дола дош принципиальни лагIа тIа оттадир, из дIаваккхари «нийсхо котъьлари» цхьан макхе оттадир цар.

Муружев С. Танкиева кулгалдаьча участка мастер ва. Уж бовза дукха ха я, лоалахо баьхаб, доттагIал леладеш а хиннаб йоах. Мичча бесса дале а, участке Муружев веннав Танкиева мота а ваь. Цо могаш балха хьайицар Мурувеа сесаг а. Прораба дика довзар кердача мастерах доахна дика а во а гIулакхаш, хIаьта цу хана уж цуннa ма дарра меташ а дар. Цул тIехьагIа царна юкъе эттар цу шиннена мара хаш. Мичча тайпара дале а, уж дацар производственни хьаштех дог лазаш болхлошта юкъе этта гIулакхаш. Цар йовкхо яьр наькъий дякал, учети тIахьожами тоабар дацар, кхы тайпа гIулакхаш дар, хIаьта царех хIанз хьахиннад кулга цIена а вац тайп-тайпара махинацеш а яьй яхаш вIаши тIадехва бехкаш.

ЦIераш яьхача комиссеша хIамаех шо-шоай цIераш яьхай, хIаьта Танкиева яь ца Iеш выводаш а яьй. Муружева адресагIа дIаяздаьд: «образованегa а балха опытага а диллача дорожника балха тIа хила воагIаш ца хилар бахьан долаш мастера балха тIара мукъаваллийта». Ишта кадраш хиннай-кх Танкиева шийна лийхараш. ХIаьта хIанз «ерригата принципиальностаца» цхьа «къаьстта» уйла хилар бахьан долаш управлене кулгалхоша Муружев санна бола кIезига дийшa болхлой балха лелабу яхаш сигнал тел.

Хетаргахьа, управлени цу дешага кхы а хьажа мег, гаьнарча участке кхетама болх, къахьегама дисциплина мела хилар, яхь тесса йита йолга дага а кхоебаш. Во тIехьале я прораба Танкиева йитар. ХIаьта цунна жукIарал дайтац курало ...а вежараша я. БIаргагуш латташе а, участкера болх бохабарах бола бехк кхычар белажаш тIа билла, кхычоа бехк байта гIерт уж. Цунца цхьане общественноста новкъосталца шоашта говза йолча Муружевцара нийсхо яккха а гIерт.

Из шеко йола де лерхIар бахьан ТанкиевгIар критика ю дукха хьалха хиннача а шоаш дагалийцача а кхоачамбоацарашта, царех дукхагIдараш Аюпа Салмана бехкагIа хиннадоллане а. Нагахьа санна из деррига а дIадехара ла ца магари кIезига хьалхагIа шоашкара (алкха кхычаргара дехаш санна) дIадийхадаларе, шеко а йоацаш, пайда баргбар. ХIаьта мел низаш доадаьд, шоай а кхычар а мел ха йоалъй, ах бакъдолчохи гуччахьа харцлерахи мел говза маваш даьд тайпан сий лорадара духьаI ХIаьта шийн цIи бахьан еш йола на тайпа йоакхо, фунагIа хуле а, нийса деце а моллагIча тайпара а юртахоел гIех хила гIийртача Ахьмада яьча йоакхоена тара ецн? Бакъда средстваш бе-бе лехай цар. бакъда, де лерхIачунга долха наькъаш вIаши тара да, хIаьта царех хургдар — сийдовла мара а дац.

В. БАНБИК,
тха соб. корр.

(«Социалистическая индустрия» яхача 1979 шера 1 июле арадаьнначa газета тIара).

Наьха хьашташта IАТКЪАРГДАЦ

ТХА ИНТЕРВЬЮ

Маьхаш дIахо лертIадахар дукха а цхьадола товараш доккхита нийсдар дукха а маьхашIта йолча СССР Пачхьалкхен комитето цхьадолча товарий розничин маьхаш хувцара хьакъехьа тIаийцача сацамах бола хоам арабаьнначул тIехьагIа газет дешархо цхьацца хаттараш даьх редакцега. Царна ха дон маьхаш хувцаделна долчу товарашна республика торговле юкъарча бoараме малагIа дакъа кхоач а республика къахьегамхой вахара хьал-торо лакхъялар торговле предприятей балхага гIолла мишта гу а, мишта кхыдола хIамаш. Газет дешархой хаттарашта тха корреспондента жоп далар дийхер Нохч-ГIалгIай АССР торговле министрага В. Ф. Марчевгаре.

— Федор Васильевич, республика торговин предприятей балхага гIолла мишта гу къахьегамхой вахара хьал-торо лакхъялар?

— Товарий цхьадолча тайпай розничин маьхаш хувцарах болча маьхашта йолча СССР Пачхьалкхен комитета хоама тIара гуш да, из геттара кIезигача товарашта мара доагIаш доацилга. Вешта аьлча, царна юкъедахадац керттера кхачанан кхачан доацен товараш. Дуккхача шерашка дика меттахь ца доалаш хьадоагIа вай мехка нихь хIара дийнахьа чIоагIа эшаш цар чIоагIа хетташ долча, маьхх, хьоар, шекар, макаронни изделеш, крупа, дулх, маша даьттен тенарий даьттен, пазата а боамбе-маьхата кIадай а хIамаш саннa долча товарий маьхаш.

Цунца цхьаин белгалдаккха доагIа, цу тайпарча а кхыдолча а товарий маьхаш уж хьадарга цхьайолча хана уж декхачул тIехьагIа царех хьадоалачул дукхагIа дIадоде а пачхьалкхено, эе шийна хьатIа а нийдеш, цхьан боарам тIа лоаттаделга. Цул совгIа, вайна ховш ма хиллара, пачхьалкхено хан-ханахьа чаккдоах дукхача товарий маьхаш лохделга а. Духхьал дIаяхача пятилетка шерашка цу тайпара гIулакх кхоэза чакхдаьккхар вай мехка. Маьхаш лохделга хьокхедолар пазата хIамаш, холодильникаш, пылесосаш, радиолаш, телевизораш, медикаменташ, кхыдараш саннa долча наьха вахаре шерра даьржача товарех. Цу гIулакхо а, хIаьта иштта хIара шера халкъа боахама тайп-тайпарча доакъой болхлоацта тела алапеш IотIадетттаро а укх шера январь бетта денз розничин маьхаш хувца ца а хувцаш колхозашкара, совхозашкара хьанйеча шура, дулх, коартол, тха, цхьадола баьцадаараш саннa йолча юртбоахама продукце тайпий вануночни маьхаш лакхдаро а къаьгга хьахьокх КПСС XXV съезде тIанийца советски наьха вахара хьал-торо лакхъяра йола программа парте лерраргIа чакхйоахилга.

Цунна дика тешал ду укх тIеххьарча массехк шера духхьал цхьан вай республике наха чIоагIа ховтташ дола керттера кхачанан кхачан доацен товараш дохкара боарам лакхбаларо а. Иштта, 1975-ча шерацца нийсдича 1978-ча шера республика къахьегамхошна дукхагIа дехкад (проценташка) укх тайпара товараш: марша хьисапера хIамаш — 9,5, тайп-тайпара чкъаьрий — 16,8, мела даьтте — 28,2, маргария а маргаринови продукци а — 20,5, шура а шурий продукташ а — 12,5, дулха консерваш — 55,5, чкъаьран консерваш — 58,1, фуаш — 51,6, кондитерски изделеш — 23,2, тIеханахьа а чухьахьа а духаду барзкъаш — 16,7, галантерея — 14,9, парфюмерно-косметически товараш — 52,8, фарфорах яь, металех кизган пхьегIаш — 49,3, электротоварaш — 19,1. Цу тайпара список кхы а дукха йIаьхъе йиш йолаш я. Цхьабакъда иштта а гуш да тахан вай дукха а дикагIа дахa даьнилга.

— Iа Iайха ма аллара, вай мехка дукха хIама ду наьха хьашташ диэзагIа кхоачашдара. Дале а, цхьадола товараш тахан мел эшача наха дIакхачац. Цу хьакъехьа фу аргдар Iа?

— Да а да на иштта. Къахьегамхой вахара хьашташ ма могга дизагIа кхоачашделга вай пачхьалкхено хадданза а ший керттера декхар лерхIаш а хIама да. Цхьабакъда, керттерчарех да эла йиш йоаца цхьадола товараш мел эша аракецилга хIачэ а вIаштIехьдаккха хала да. Масала, итт шу хьалха бахача нахага мехка ехкар 100 эзар гаргга легковой автомобилаш, хIаьта алхха дIадахача цхьан шера уж 1 миллион 170 эзари ехкар. Уж йохкара боарам, гуш ма хиллара, геттара чIоагIа лакхбеннабале а, тахан а тIехьа мел эшарашца нах Iалашбалла яц мехка арахеца автомобилаш. Из иштта да вай республике а. Духхьал соахка вайцига 1489 легковой автомобиль ехкадле а, тахан а дукха ба уж хьа па кхоачаш бисараш. Из ала доагIа розничин маьхаш хийцача кхыдолча товарех а.

Уж тайпа товараш тоъаш ца хиларах пайда ийбу оха дайна лелача совдегархоша. Iаьдала маьхах уж товараш хьа а нийдеш шоашта ахча совдоахаш спекулянаш лелаю цар. Безача маьха металлех яьча хIамай, кIувсий, кIувсий хьисаперча хIамай, натуральни бекхий, бекхех яьча хIамай, легковой автомобилий, кхыдолча товарий маьхаш дIахо лертIадахар а уж дохкилга нийсдар а вIаштIехьдоаккхилга IалашдарагIо дергда маьхашта йолча СССР Пачхьалкхен комитета сацамо.

— Федор Васильевич, республика торговле юкъарча боараме малагIа жоттиг кхоач цу вай дувцача товарашка?

ЦIаьхха а белгалдоаккхаргда аз, вай дувцаш дола товараш цхьанкха дийча а керттерча кхачанан кхачан доацачен товарех лархIа йиш йоацилга. Цунга хьенжа, геттара вIаьнга да торговле юкъарча боараме царга кхоачаш дола дакъа. Иштта, соахка республика торговин предприятешка ехкача ерригача хIамашта юкъе цу товарашка проценташка лаьрхIача еррал дакъа мара кхачац: ювелирни изделеш — 1,3, бекх а бекхах яь хIамаш а — 0,1, кIувсаш а кIувсий хьисапера хIамаш а — 1,1, импортни гарнитурий мебель — 0,1, легковой автомобилаш — 2,3.

Укхазара къаьгга гу цу товарашта маьхаш тIаккхетар дукха дукхагIболча наьха вахара хьашташта IаткъаргдоацилгIа, уж товараш арахецилгеи уж нахага дохкилгеи нийсдара цо гIо дергдолга. ВIалла шеко яц республике бахача наха из нийсса кхетадаь хиларах.

ХАОТТАМИ ДIАЙИЙНА ХIАМАШИ

Кхашкарча къахьегамхоша халача хаоттама хьалашка кхебу юртбоахама культурай хьувкъам. Укх шерара бIаьстии ахкан хьалхара бутти бенъа хиннаб. Из бахьан долаш гурахьа дийна хинна ка бола ялаташ лерттIа дегIа ца доагIаш лоха дисад, хьокхаш хала да. Цхьабакъда, ка, керттерча даькъе, сиъен бIайхен латташ хиларах вIаштIехьдал гурахьа дийна ялаташ хадданза чуэца, ялаташ сиха гIа доккъалу, цудухьа онсарегIа болх бу ялаташ чуэпача комбайнаша.

Юкъ-юкъе догIаш делх, хIаьта ялаташ чуийца дьвнача кхешка, цар тIагIоллара лаьттан тIоа бошабаь хиларах пайда а эпаш, шоалагIа культураш дIайийча доакъараш дикка дукхагIа Iалашде йиш хургья.

Июль — шера верте эгара бIайхагIа бола бутт. СССР Гидрометцентро беча хоамагIа, вай республике бетта юкъера фегара температура боарамал лаккагIа хила тарлу. Хьалхарча кхаь кIиран дукхагIа долча деношка температура бийсашна 15—20, деношка 28—33 градус хургья, тIеххьарча итт дийнахьа — бийсашка 13—18, деношка 23—28 градус. Бетта юкъера лаьрхIача 35—55 миллиметр хургья йоачаш, вешта аьлча боарамал кIезигагIа. Бутт юкъе кхоачача хана мух чIоагIагIа хьекха тарлу, секунде 17—20 метрага кхоачаш.

ДукхагIа йолча моттигашка хьажкIаш лордаш хийца яьнай, хьалхагIа дIайийна хиннараша канаш а даьхад. Хьоаса беча хана тIоадал ца тоъарах фийт баьсса биса тарлу, цудухьа чIоагIа лоархIаме да хьажкIашта шоалагIа дуллаш дола хий цIий ханнахьа диллар.

Гидуаргашта эиза тохаш а генаргашка тIом чуйоссаш а латт. Из культура дегIаяран тоаяларан эша агрометеорологически хьалаш керттерча даькъе дика хиинад.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
агрометгрупа инженер-агрометеоролог.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежна дуккхача шерашта цIена къахьегарах къахьегаме карагIдаьнарий хам беш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГIОЛЛА
Нохч-ГIалгIай АССР МВД гIолла:

Бельмас Людмила Александровнана — пенсионеркана.
Власова Татьяна Дмитриевнана — болхлочоа.
Дрогалова Раиса Александровнана — техника.
Киселева Анна Антоновнана — йоккхагIйолча регистратора.
Колочкова Нина Николаевнана — пенсионеркана.
Краскова Любовь Сергеевнана — техника.
Краснянская Вера Петровнана — паспортни отдела инспектора.
Мальцева Марфа Георгиевнана — болхлочоа.
Овчинникова Елена Федоровнана — пенсионеркана.
Ракитская Анна Моисеевнана — пенсионеркана.
Роменец Вячеслав Петровича — ОПТУ инженера.
Сапрыкина Александра Гавриловнана — йоккхагIйолча бухгалтера.
Сорокоумова Мария Савельевнана — пенсионеркана.
Товарищева Антонина Степановнана — пенсионеркана.

Нохч-ГIалгIай АССР финансай министерстве гIолла:

Кузьмин Алексей Егоровича — кадрай отдела начальника.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски нехкдаьтта чакхдоахача заводе гIолла:
Барабанов Николай Михайловича — воккхагIволча оператора.
Билетов Леонид Сергеевича — цеха машиниста.
Бобрышева Мария Петровнана — цеха оператора.
Бесчастная Галина Васильевнана — цеха оператора.
Водопьянова Зинаида Даниловнана — цеха оператора.
Головко Валентина Семеновнана — цеха оператора.
Евдокимов Анатолий Федоровича — плотника.
Зеленская Валентина Степановнана — оператора.
Измайлова Любовь Васильевнана — оператора.
Картамышкина Нина Васильевнана — оператора.
Кунсин Иван Ивановича — оператора.
Куланов Валентин Андреевича — слесара.
Никитина Клавдия Ивановнана — лаборанта.
Новенькова Лидия Федоровнана — оператора.
Осколкова Анна Платоновнана — оператора.
Одинцов Михаил Павловича — оператора.
Патихько Виктор Петровича — воккхагIволча оператора.
Павлич Валентина Иосифовнана — оператора.
Разуваев Геннадий Ивановича — оператора.
Родионов Виктор Петровича — машиниста.
Ресько Иван Павловича — водителя.
Романченко Мария Филипповнана — йоккхагIйолча бухгалтера.
Симонян Арцрик Ардашовича — оператора.
Степанова Мария Федоровнана — оператора.
Семенов Иван Филипповича — оператора.
Спельман Анатолий Александровича — газосварщика.
Санкова Раиса Иосифовнана — оператора.
Тройников Семен Ильича — слесара.
Туктамышев Мухамет Султановича — воккхагIволча машиниста.
Телоквеева Нина Михайловнана — оператора.
Шелубцова Таисия Васильевнана — оператора.

Производственно-товарни конторе гIолла:

Астахов Дмитрий Семеновича — слесара.
Астахова Вера Васильевнана — машиниста.
Бакшиянц Анна Саркисовнана — болхлочоа.
Горбовая Мария Федоровнана — машиниста.
Гражданкина Таисия Прокофьевнана — болхлочоа.
Ересько Вячеслав Семеновича — столяра.
Куликова Мария Андреевнана — лаборантнана.
Мирошниченко Александра Петровнана — оператора помощника.
Павлова Лидия Ильиничнана — сливщика - разливщика.
Нефедова Клара Федоровнана — сменни инженера.
Хитрова Нина Сергеевнана — сливщика - разливщика.
Штанько Василий Антоновича — слесара.

«Грознефтеоргсинтез» яхача объединене производственно-технологически комплектаце управлене гIолла:

Кутырев Валентин Михайловича — бригадира.

«Терек» яхача Нохч-ГIалгIай производственни мебельно-дахчах хIамаш еча объединене гIолла:

Зарахович Зиновий Ефимовича — пенсионера.

Грозненски ацетонови заводе гIолла:

Малинко Александр Васильевича — грузчика.

Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене Грозненски эшхбетонни конструкцей заводе гIолла:

Баранов Валентин Борисовича — кузнеца.
Воротникова Варвара Кирилловнана — формовщицана.
Дорганев Александр Михайловича — асфальт лоалабечоа.
Мельник Евдокия Яковлевнана — дозировщицана.
Самойлова Варвара Семеновнана — бухгалтера.

ВIашагIтехача Грозненски ТЭЦ гIолла:

Бабенко Вера Семеновнана — уборщицана.
Бунин Лев Лазаревича — электростанце начальника.
Выресакова Клавдия Федоровнана — стрелока.
Дорганева Татьяна Ивановнана — аьш лeладеча машиниста.
Жабина Анастасия Филипповнана — пенсионеркана.
Жукова Мария Тимофеевнана — уборщицана.
Казначева Лидия Васильевнана — пенсионеркана.
Каспарова Мария Борисовнана — пропускай бюро дежурнена.
Ковалева Матрена Петровнана — пенсионеркана.
Конюх Александр Сергеевича — пенсионера.
Лонкина Пелагея Кузьминичнана — уборщицана.
Майгурова Зоя Тимофеевнана — лаборанта.
Михайлюк Василий Кузьмича — КИП слесара.
Орлов Георгий Кузьмича — пенсионера.
Павлова Любовь Алексеевнана — пенсионеркана.
Садков Николай Николаевича — пенсионера.
Федотова Антонина Мартыновнана — уборщицана.
Юрьева Лидия Петровнана — машиниста.

РСФСР главнефтеснаб Грозненски управлене гIолла:

Щербакова Евдокия Павловнана — стрелока.
Радченкова Дарья Ивановнана — стрелока.

«Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене гIолла:

Кормов Василий Захаровича — шофера.
Мавсаров Альвади — кузнеца.
Мовлатов Альвади — водителя.
Семеняк Георгий Васильевича — шофера.
Фрейлих Давид Семеновича — воккхагIволча инженера.

Грозненски автокомбинате гIолла:
Оснач Любовь Николаевнана — диспетчера.
Шматкова Лидия Степановнана — кладовщицана.

«Грознефть» объединене тампонажни конторе гIолла:

Квашин Алексей Ивановича — цементиж ера болча машиниста.
Вороденко Иван Моисеевича — машиниста.
Левалкин Петр Ивановича — слесара-ремонтника.

НГIАССР жилищно-коммунальни министерства «Чечингремстрой» тресте автопредприяте гIолла:

Коновалов Михаил Ивановича — инженера.

«Жилгражданстрой» тресте СМУ-5 гIолла:

Пальмер Адина Теодоровнана — йоккхагIйолча инженера.

Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене «Жилгражданстрой» треста № 8 йолча гIишлой-монтажни управлене гIолла:

Ерчева Антонина Семеновнана — малара.
Масур Любовь Миновнана — штукатура.
Пономарева Надежда Гавриловнана — керттерча бухгалтера заместителя.
Рашид Галина Борисовнана — йоккхагIйолча бухгалтера.
Савельева Елена Яковлевнана — кассира - инкассатора.

«Грознефтехимремстрой» тресте гIолла:

Адсалимова Зулпа Салаевнана — болхлочоа.
Иоффе Семен Михайловича — техотдела начальника.
Лобачев Александр Никитовича — такелажника.
Лукьянченко Александра Яковлевнана — няня-санитаркана.
Смирнов Сергей Сергеевича — плотника.
Титов Геннадий Дмитриевича — слесара - монтажника.
Шаповалова Таисия Ильиничнана — мастера.

№ 7 йолча Ленина орден лелоеча специализированни треста Грозненски монтажни управлене гIолла:

Тхенов Борис Васильевича — воккхагIволча инженера.

«Кавэлектромонтаж» яхача треста Грозненски монтажни управлене гIолла:

Измайлова Раиса Ивановнана — плановн отдела начальника.
Манаджиани Артем Григорьевича — прораба.

«Грозмежрайводканал» тресте гIолла:

Романова Евдокия Михайловнана — пенсионеркана.
Земляная Ольга Петровнана — оператора.
Куликова - Елисеева Раиса Ивовнана — контролера.
Мехинько Анастасия Прокофьевнана — машиниста.
Болдинов Николай Ивановича — слесара.
Остапенко Тамара Андреевнана — оператора.
Попова Таисия Андреевнана — машиниста.
Елисеева Вера Ивановнана — машиниста.

Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха гIуллакх дера министерства «Грозгорфоторазнобыт» яхача объединене гIолла:

Андрианова Ирина Макаровнана — фотолаборанта.
Акинина Мария Павловнана — пенсионеркана.
Батаев Джабраил Замихшериевича — швейцара.
Белоцедова Анна Васильевнана — полотера.
Бураакова Валентина Григорьевнана — полотера.
Габаров Черни Магомадовича — сборщика.
Дзортова Хамшат Цараевнана — пенсионеркана.
Дындынская Клавдия Григорьевнана — фотографа.
Ефремова Валентина Амплеевнана — пенсионеркана.
Зелимханова Маду Зелимхановича — мастера-контролера.
Лобенко Екатерина Васильевнана — швейцара.
Лобанова Анастасия Федоровнана — пенсионеркана.
Майорова Клавдия Григорьевнана — швейцара.
Малышева Надежда Игнатьевнана — полотера.
Межиев Ахмет Алхастовича — воккхагIволча контролера.
Минина Александра Ивановнана — фотолаборанта.
Пиних Степан Ивановича — пенсионера.
Потапова Евгения Николаевнана — пенсионеркана.
Суворова Прасковья Ивановнана — швейцара.
Стародубцева Екатерина Сергеевнана — пенсионеркана.
Тазуркаева Амината — пенсионеркана.
Тераиев Альвади — пенсионера.
Тагирова Забуна — швейцара.
Шамилев Усам Исаевича — хьэхочоа.
Шинкарева Роза Ивановнана — хьэхочоа.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ОРС-е гIолла:

Богданова Валентина Федоровнана — група култалхочоа.
Еркина Надежда Владимировнана — тика секце заведующена.
Матюхин Василий Кузьмича — тика директора.
Писаревская Галина Александровнана — тика заведующена.
Парамонов Петр Гавриловича — столяра.
Соломатина Мария Дмитриевнана — бухгалтера.
Тавадьянц Евгения Артемовнана — тика продавеца.
Шевченко Октябрина Александровнана — грузчицана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1979 шу. 27 июнь.

ПОДЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧЕХОСЛОВАКИ. Карарча ялхлагIча пятилетке (1976—1980 шераш) шовзткъа процент гаргга дукхагIа хургья Пльзенерча В. И. Ленина цIерагIча «Шкода» яхача цIи хеза йолча машинашъеча комбината производство. Цуй продукце керттера заказчикаш социалистически содружества мехкаш да, цу дакъе Советски Союз а йолаш.

СУРТА ТIА: турбина оттаяла вIашагIйохкача хана.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

СОДРУЖЕСТВА ТЕШАМЕ ТКЪАМАШ

«Дуккхача даькъе СЭВ-а юкъе дакъа лацаро, къоастадаь аьлча, граждански авиаце даькъе хоадабир Болгаре Iилма-технически прогресса боарам». Уж НРБ транспорта министра хьалхарча заместителa Велико Величкова дешаш да. ХIаьта Венгре граждански авиаце Керттерча управлене начальника Эмиль Хинека иштта аьлар:

«Вай цхьана леладеча гIулакхий кIийле а фегара транспорт дегIайоалаечеи аргаьккха товески бокъонаш цхьатарра а йолаш цхьана къахьегар. Са белгалдаккха безам ба авиационни специалистий кадраш кийчъеча Советски Союзо къаьстта доккха гIо даь хилар. Граждански авиаце инженерий Киевскияа Рижскии институташка, Ленинградерча граждански авиаце Академе, Аэрофлота кхыча дешара заведенешка кIезига бац дешаш, сигале дег чу йиша бола тха кагий нахи мехкарийи».

...Тахан социалистически мехкий авиакомпанией самолеташ 330 совгIча дунен халкъашта юкъерча маршрутегIа даим ух дунен тIарча сaткъе итт пачхьалкхене. Цу ерригача маршрутий йIоахал дукха хIама ца эпшаш цхьа миллиони ах миллионе километр я. Цахаддаш лакху пассажираши мовхьаши дIа-юха кхухьача санна, иштта халкъа боахами тайп-тайпарча доакъой ладанеш кхоачашъяра даькъера а граждански авиаторий балха боарам.

Социалистически мехкий граждански авиаце эггара хьалха бахкa гIа бар 40-гIа шераш декъалуш. Советски Союза гIонца советски техникаца Iалашъяь хинна вIашагIъийна авиакомпанеш хьаяр. ТIехьагIа цар ларда тIа хьахул къаьжий авиапредприятеш. Ер да цу хьакъехьара масал.

СССР-ен ВНР-сен цхьано леладеча гIулакхий юкъ дIадолаелар 1946 шера бIаьсти. ТIаккха хьаьхар фегарча сообщеней советско-венгерски общество Масовлет.

Советски Союзо Ли-2 яха массехк самолет елар къонача республикана, хIаьта венгерски летни кадраш кийчъе а йолаелар. Из Iалашмате доккха гIо дар. ТIом сецачул тIехьагIа хьалхарча шерашка мехка городаши районаши вIаши ювзаш хинна транспорта тайпа фактически алхха авиаци ма ярий: ерригача Венгре дохадаьдар дукха хIама ца эшшаш дерригa машинаньъкъаши автомобильни наькъаши, тоннелаш, тIаьш.

Венгерски граждански авиаце истори — из Аэрофлотаца цхьана гIуланкхаш леладара истори. 1954 шера кулгаш издир Масовлет Венгерски Халкъа Республика доалахьа а ерзаеш, цунах Малев аьнна керда цIи а тулллаш долча советско-венгерски договора.

ХIана фегарча наькъаша Москваца, Ленинградаца, Киевца йийзай Будапешт, хоадаьча ханашка ткъайнел совгIа рейс а еш, хIаьта дIа-юха кхувлача пассажирийи кхухьача мовхьийи боарам шерагара шерага лакхлуш латт. ДIаяхача пятилеткагIа вай мехкий авиапредприятеша дIа-юха вигая 330 эзар пассажир, иштта йиъ эзар тоня совгIа халкъа боахама мовхьаш, почта. Карарча пятилеткагIа Малевои Аэрофлотои цу трассаш тIа гIолла дIа-юха бугаргба ах миллион сaг гаргга пассажираш.

Социалистически пачхьалкхений фега гIолларча дунен халкъашта юкъерча бувзамий чIоагIа дегIаахара этап ювзаена я цу мехкий авиакомпаней линеш тIа 50-гIа шераш чакхдоалаш реактивни авиасообщеие хьалхара машинаш ТУ-104 а турбовинтовой ИЛ-18 а араяларца. Доладелар авиапредприятеш овлангара техничеки хувцара, керда аэропорташ хьалъяра, самолеташ навигацен фегарча наькъа лостам телареи хIанзарча системашца Iалашъяра тIадерзадаь балхаш.

СЭВ членаш долча мехкашта юкъе авиационни гIуланкхаш цхьана леладар дегIаахара керда этап хилар социалистически экономически интеграце Комплексни программа тIаэцарах. Цо, къоастадаь аьлча, чулоац дунен халкъашта юкъера авиалиней сеть шеръяр, авиакомпанеш кердача техникаца Iалашъяр. Специалисташ кийчбара кулгаш ялдаьдар Ульяновске летни, технически, диспетчерски персонал массанена а кийчъерт-йола центр хьаярах йолча соглашенена.

Самолеташи вертолеташи ерригача пежарий авиакомпанешка балхаш деш йолча СССР-ал совгIа, авиационни техника поставщикаш хинай иштта ПНР-и ЧССР-и.

«ХIанзарча хапарча авиаце йолаш я дерригa социалистически мехкаш цхьана оврцагIдаьлча аттагIен дикагIен къесталургйола дуккха проблемаш — иштта хеташ ва ПНР транспорта министра заместитель Ян Рачковский.

Дуккха шераш да Польшен Советски Союзи авиастроене даькъе белаж белажах а теха балхаш деш йола. Оаха хьаю советски лецензех самолет АН-2 а вертолет Ми-2 а. СССР-а меттел, кхыча социалистически пачхьалкхенашта а лоаттаю М-15 яха юртбоахама самолет советски польски Iилмахошеи конструктораши цхьана къа а хьийга хьаль я. ХIанз цхьана уттаеча разработкай номенклатурана тIакхийттай, къоастадаь аьлча, фегарча наькъа лостам телара автоматизированни системашта йола радиолокационни станцеш».

Цахаддаш хувцаш иIаши тел аэропорташта проектированни сиарен хьалъечарен, дуккхача кхыча лостамашкара кердадараш.

А. ИЛЛЕШ.
(АПН).

Дунен общественноста теркамга юкъметте

БЕРРИГНЕЙ ЮКЪАРЧА МАШАРГА БОДАЧА НАЬКЪАГIА БАЬККХА ЛОАРХIАМЕ ГIА

Пакистане чIоагIа теркам тIабахийта хьожаш хинааб советско-американски пачхьалкхенашта керте латтараш вIашагIкхетара лелайга. АПН корреспондента Б. Шихмурадова еихача интервью тIа бовзаш болча мехка общественни деятелаша пертагIдаьккхар ОСВ-2 Договор дунен халкъашта чIоагIа лоархIаме хилар.

Бегум Латиф Афсаин, Пакистана кхалнаьха Демократически ассоциаце генеральни секретарь:

Дерригача дунен тIара доггIена нах сихдаь герз хьадаран ядерни агIорах, тIема дукхьала ба. Цудухьа, къастта беза ба вай дунен тIара машар лорабар шоай вахара керттера маIан лерхIаш бола вай заманхой. Цу гIуданхa юкъе къаьстта дакъа лоацаш ва Леонид Ильич Брежнев. Цо хаддавза къахьегар бахьан долаш хIанзарча ханарча дунен халкъашта юкъерча отношеней керттера тенденции а хинна дIазттад кхохкам лаьгIбар. ЛеррагIа а де лерхIараш дар кхоачашдара тIаерзаяь а я Леонид Ильич керте латтача Советски Союзо уттаю а чакхйоаха а инициативаш, царех цаI я ОСВ-2 договор.

Джавед Хасан Минто, общественни деятель, бизнесмен:

Вене хиннача переговорашца бакъду, лоаш хилча моалагIа а проблемаш къестае йиш хилар. Миллионаш бола нах эггара чIоагIагIа эшараш — кхача, барзкъаш, тховкIийле — доацаш болча хинa сихдаь герз хьадаро Iалаьмате дукха средстваш юъ. Кхерам-м цхьаькха а ба: шоай доалахьа ядерни герз хилийта гIерташ цхьадола дегIауха мехкаш а юкъе аха доладеннад сихдаь герз хьадара гIулакха. ХIанз сихдаь герз хьадарга дIаухийташ йола средстваш мукъалхаро йиш хулийтаргья цу пачхьалкхенашна шоай экономически дегIаахара проблемаш толамца къестае.

Дала Амир Хайдер, профсоюзни деятель:

ОСВ-2 договор — массане а дерригa герз дIадаккхарга, ядерни тIема запасаш хIалакъярга бодача наьнъа лоархIаме этап. Из машара тIехьарча ницай къаьгга йола котало, империализма эггара реакционнегIча яншашта дукхьаларча къовсамора цар толам ба.

Са ираз хиннад вай планета тIара керде, йиаза халкъа йола пачхьалкхе хьахилар белгалдаьккха йола исторически собитеш сой бIаргашца бIаргаго. Сона дика дагадоагIа сийлахь-воккхача Ленина даь къамаьлаш, сона хов мел хала бар советски халкъо машар бахьан лоаттабаь къовсам. Цудухьа дар аз советско-американски ОСВ-2 договора кулгаш яздарах бола хоам кIоаргга раьза хинна тIаэцар.

Исламабад.

(АПН).

МАШАРА МАХ БАЬ САГ ВАРГВАЦ

Дерригача дунено раьза хинна тIанийцар венски переговорех хьахиннараш. Со дикка теркам тIабахийта ладувгIаш хилар Австре столицерча хоамашка. Цу городе хиннача хIамо — пачхьалкхений ши деятель вIашагIкхетаро, дунено лоархIаш йолча шиш держава викалий диалого — машар чIоагIбара, адамле дегIаахара бокъхкача боараме гIо де ма мегий. Из декхар дилла а латт СССР а кхыча социалистически мехкий а политика керттера лостам хинна.

Мел лакха ба-кх машара мах! Цунах цIаькха а тийшар со дукха ха йоаццаш Индокитае яха йолаш. Тийшар, хIана аьлча, духхьал Вьетнаме, цун Китайшарча доазон тIа, халкъа гоама хинна режим дукха ха йоацдаш дIаяьккхача Камбодже, сона сай бIаргашца бIаргадайра тIемо даь зулам.

Сона хов венски переговораша герз дIадаккхарца ювзаенна йола ерригa проблемаш къоастаеш ца хилар. Машар хьабе беза. Из хьабе беза йIаьккхача хана, сих а ца луш, хьаькъалагIа. Цу сийлахь-доккхача гIулакха лоархIаме ба хIара боаккха гIа, хIара диалог, хIара вIашагIкхетар. Цудухьа да Вене кулгаш яздаьча Договора ратификаци е езаш йолча США конгресса решени тIаэцарга чIоагIа сатесса дуне хьежаш хилар.

Моника ВАРНЕНСКА,
польски писательница.
(АПН-Интерпресс).

ШОЛЖЕРА БИБЛИОТЕКАРЬ

Грозней хьа а кхеташ уллача юрта, Шолже, юкъерча школа коа готтача цІагІа я юрта библиотека. Ийс эзар книжка да цу чу. Арахьара дІатІаьхьежача-м цхьа эзар книжка хошаргдац аьнна хеталуча цу цІагІа паргІата я деша книжка дахьа венача сага шийна деза литература хьахаржара. Деррига книжкаш гургдолаш, доагГІаш долча литературана дийкъа, тархеш тІа нийсдаь дІаоттадаьд библиотекара Тагиева Айзана.

Эггара дикагІа ЗІарг тІаоттаргболча нийчъаэй цо атеисти уголок. Библиотеке я «Ленина гІулакх лахаш а котдулаш а да», «Парте XXV съезда решенеш кхоачашъергья!», «Халкъа карагІдьнна денале гІулакх лергдаь» яха а кхыйола а книжкай выставкаш. Царна уллув шийн моттиг а лаьца дІаоттай керда выставка. Цу тІа ба КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоаба-рах» бола сопам, цох дола литература.

Книжкаш дешаш болча наха шоашта деза литература харжа атта хилийтара долла хІама ду Айзи.

Ена хьачуньлар цхьа Ъиіинги цунца кІаьнки. КІирьеннаш бІарахьежар царна Айзан. Нхетадир цо уж библиотеке духхьашха баьхна хилар. Безаме йист а хиина, царех цхьанне а доцп алалехьа. книжкаш деза дахьна шо. аьнна, хьаккашта дахьар цо хиь хеташ латта бераш. МалагІа книжка деза шоана, аьнна хьаттар цо царга. Ше харжа а херна, шинна а бера книжкаш делар Айзана.

Тахан са читателашта ши саг тІанхийтар, аьлар цо. Юрта бахача наха книжка дезадалийтара дукха къахьег Айзана, къаьстта теркам тІаболийт кхалнах юкъеоарра. Итт цІагІара кхалнах цхьан цІагІа вІашагІа а техе, царна тайп-тайпарча темаегІа къамаьлаш ду цо. ДукхагІа дуьц дІалхача замалахьа кхалсаг тоІаяь хьлла хиларах. тахан из маІача сага нийса бокъо а йолаш дІаоттарах. Цох дола литература деш. Масала, цо кхалнаха дийшар С. Бадуева яздаь «ПаьтІамати Бештои» яха книжка. Безаме ладийгІар цунга кхалнаха. Цар дийцар шоай юрта а кхыча хьа а цу книжка тІа дуьцача тайпара нийсденна хІамаш.

Айзана кхалнаха дукхагІча даькъе къамаьлаш ду дьихо кхалсаг бокъо йоацача йолкхаш хиларах. Масала, цо царна беседаш ьий «Урдохи цох доалата зенахи», «Мархехи цо уназцІейо йохдеш хиларахь» лаьца а кхыйраш а.

Из кхетияста йода цу юртарча «Юбилейный» яхача аграрно-промышленни комплекса кхашка, ферме. Цига цо арайоах къахьегама листокаш, «молнеш» шоаш тІанийца декхараш кхоачашдара болхлой тІахьехаш дола лозунгаш, дувц мехка а ловзол дехьи а хула доархІаме хІамаш. Айзана болхлошта кхуль керда газеташ, журналаш, юрта боахама керда литература.

Болхлошта цо дІабовийтар «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» бола КПСС ЦК сопам. Цох аьлца дІаьха къамаьл дар. Белгалдаьнкхар, къахьегамхой политически сакхетам лаккхагІа ме хул цар доаха толамаш доккхагІа хулаш хилар.

Болхлоша боккхача безамца ладийгІар дувен тІа эттара йоккхагІйолча шин паччахьалкхен — Советски Союзеи Америка ВІашагІкхийтача Штатийи кулгалхошна юкъ Л. И. Брежневеи Дж. Картерен кІал кулгаш а яздаь оттадаьча стратегически тІалатара герзашта доазув оттадеш долча Договорах дальча къамаьлага. Арахьара машара ленински политика парте нийса дІанхухьаш хиларах ткъаь итт шу совгІа йолча хана маьрша вахар долаш дах вай, йоахар цар. ЧІоагІа раьза бар цу Договора.

Айзана юкъерча школа хьехархошца цхьана цу школе ю читательски конференцеш, литературни сайренаш викторинаш. Сийлахь-боккхача Даймехка тІема юкъе даькъа лоацаш хиннача нахаца, къахьегама ветеранашца, производстве хьалхалаттарашца дола вІашагІкхетараш.

Библиотеке беча балха йоккха опыт я Тагиевай. Цуна хоа наха книжка дезадалийта. Юрта бахача наькха а цигарча аграрно-промышленни комплекса болхлой а культурен политически сакхетамаш лакхбаре ше кхо ца еш болх бу Айзана.

Ше юрта Совета халкъа депутат хиларах тарра цо йоакхо ю юртарча наьха быт, вахар тоадара. Из йолча боагІа харжархой шоашта къувлар дувца, цхьацла хІамаш датабала.

Тагиева Айзан юрта эшаш а пайдане а саг я.

Ю. ЧАХКИЕВ.

СУРТА ТІА: Тагиева Айзан.

ФУТБОЛ

ЯХЬАШ ЮКЪЕКХОАЧАШ ЛАТТ

Хьалхарча лигерча командашта юкъера футболах йола мехка чемпионат юкъекхачарга гаргагІа ме лаьта хьинаргІа хулаш боагІа командашта юкъера къовсам. Турнирни табличе шийга кхаьчача моттигига хьежа доацаш хІара команда. цІагІа а арахьа а ловзаш, коталояна тІакхача гІерташ вІашІехьдоахаш я шийй ловзар.

Цунга хьежа тІа-тІа кІезигагІа хулаш доагІа цхьанна а командо совле ца йоаккхаш чакхдувла вІашагІкхетараш. Ишта, 2-ча июле хиннача 22-ча туре цу тайппара ши ловзар мара чакхдаланзар. Царех цаІ да Ярославле «Шинника» Грозненгіа «Терека» юкъе хиннар. Ловзара 90 минута цхьанна а командана карагІдаланзар сол чутоха — 0:0. Цу тайпара счет йолаш Вильнюсе шоайла лайзай «Жальгириса» «Кубани».

Белгалдаьнкха деза, цу туре говзала фусамдай хьошеж тІех хиннацта. ХьошалагІа дахача ловзаш коталон чакх алхха Одессера СКА яха команда мара кхийттац. Цо счет 1:0 йолаш Павлодаре эшайй моттигера «Трактор».

Кхыдола вІашагІкхетараш фусамдай толаш чакхдаьннад: «Таврия» — «Памир» — 6:1, «Металлист» — «Алга» — 3:0, «Днепр» — «Торпедо» — 1:0, «Металлург» — «Колхозчи» — 4:0, «Факел» — «Спартак» (Орджоникидзе) — 3:0, «Динамо» — «Спартак» (Нальчик) — 2:0, «Звезда» — «Спартак» (Ивано-Франковск) — 3:0, «Кузбасс» — «Нистру» — 3:0.

Кхоана чемпионата хьалхарча ах-даькъан тІехьарча туре «Терек» Орджоникидзе моттигерча «Спартакаца» ловза.

СССР футболах йолча чемпионате хьалхарча лигерча командай

ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА

(5-ча июлега доаллача)

	И	В	Н	П	М	О
«Шинник»	22	14	7	1	38—8	35
«Карпаты»	20	13	4	3	39—17	30
«Факел»	21	11	5	5	34—22	27
«Уралмаш»	21	11	4	6	29—19	26
«Памир»	21	11	3	7	26—23	25
«Кубань»	21	9	7	5	28—21	25
«Днепр»	22	8	7	7	28—29	23
«Торпедо»	22	8	7	7	20—20	23
«Жальгирис»	22	7	9	6	23—22	23
«Нистру»	22	6	11	5	19—20	23
«Кузбасс»	22	10	2	10	23—22	22
«Металлист»	22	9	4	9	18—25	22
«Терек»	22	7	7	8	26—29	21
СКА (Од.)	22	7	7	8	25—21	21
«Спартак» (Орд.)	22	9	2	11	32—26	20
«Таврия»	22	7	6	9	20—24	20
«Спартак» (Ив.-Ф.)	22	7	6	9	17—20	20
«Звезда»	22	6	7	9	20—20	19
«Спартак» (Нл.)	22	6	6	10	21—25	18
«Металлург»	22	6	5	11	22—36	17
«Алга»	22	6	5	11	19—34	17
«Колхозчи»	22	4	8	10	18—31	16
«Трактор»	22	4	7	11	9—23	15
«Динамо»	22	5	4	13	25—30	14

ХЬИНАРЕ СПОРТСМЕН

Ачхой-Мартанера №1 йола школа массанена дика йовзаш я, цига дийша баьнна кагирхой вахара а къахьегама а ший хьалхие дІаотташ хиларца. Дукха ба царех хинна кхаш леладераш, агрономаш, механизатораш, кхыйола специалисташ. Цу школера арабаьнначарна юкъе дукха ба спортсменаш а.

Ахмадов Адама дукхавезар физкультура хьехархо М. М. Дишниев. Боккъалдар аьлча, цу гІулакха ший бехьанаш а дар. хІана аьлча, Адамах дика спортсмен хургволга эггара хьалха кхеталар а цунна эшаш дола гІоновкъостал деш а. Адам школа чакхъяьккха валлалца хьенар из волавдаь. Школе волча хана Адама эггара чІоагІагІа езар волейбол, баскетбол, футбол.

—Ткоца ловзал, Адам, — аьлар цунга нийсархоша, шошоашца из ловзаш хуле котало йоаккхаргІолга ховш бар уж.

Спортаца безамо воалавир из университета спортивни факультете экзаменаш яла, цхьабаьнди, конкурсах чакхваланзар. Из ишта дале а воха ца воха, спорта гІуллакхаш дика латт, аьнна шийна хевача кооперативни техникуме деша вахар из. Юкъерча дешара заведенеш спартакиаде дакъа лоацаш 100 метр вадар 12 секундах чакхдаьккхар цо. Цул тІехьагІа стартагара стартага толашегІа толамаш лаха волавелар Адам. ТІехьагІа яйтаьа атлетикаца къаь а чІоагІбелар цун бизам. цудухьа ихы о дикагІа Іомавала датаволаш эггара лаккхагІа спортивни говзал луча школе вахар из. Укхаза лакха опыт йолаш волча тренераца Л. А. Лихтинеца тренировкаш е волавелар Ахмадов.

«Урожай» яхача ДСО Централни Совете хьалхара моттиг яккхара яхье Адама кхоачашйир хьалхара спортивни разряд. Из юкъевигар Центральни Совета вІашагІкхетача командина.

— Іалаьмате хьинар дола саг ва Адам, — йоах тренеро Л. А. Лихтинеца. ВІаь метрагара вельна бархІ бІаь метрага кхаччалца боадача спринтерашца мийрра дакъа лаца йиш йолаш шера диапозон йолаш вола спринтер ва из. Дукха ха яьккхар Адама 100 метр вадар 11 секундал сихагІа кхоачаш ца дулуш, Из гІулакх тоадеш хьинарь къахьега дийзар тха шинне а.

Цхьан спортивни яхьагара вокх спортивни яхьага кхоачаш дикагІа толамаш доахаш хьавоагІа из. Ишта, городе хьалхло яккхара яхье 100 метр вадар 10,9 секундах кхоачашду цо, хІаьта Къулбехьен Россе Спартакиаде цу дІоахалда вадара цун результат 10,8 секунда яр, 200 метр вадара — 22,1 секунда. СССР кубок яккхара яхье 400 метр 49,1 секундах вадар из. Юххера а Нохч-ГІалгІайчен чемпионате дакъа лоацаш Адама тойт ер результаташ: 100 метр — 10,6 секунда, 200 метр — 21,6 секунда. Уж локха результаташ я.

— Сона хоа, — йоах Адама, — спринте спорта мастера цІи яккха хала долга, цхьабаьнзда, из цІи яккха со хьожаргва.

Вайна мо харра, Челябинске чакхъяьннай РСФСР къамий VII-ча Спартакиада керттера старташ. Шийн тренераца цига вахавар Ахмадов Адам. Из а къоначи спортсмена боккха толам ба.

С. ЗВОЕВ,
НГІ АССР яйгача атлетика федерации председатель.

Оаха яздаьчун лерагІа

Укх шера 22 мае «Сердало» газета тІа арадаьннача сурта тІа хьагойташ дар Юкъерча Ачалкхе мела хин долча тІера тхов дІа а бихьа латта цІенош. «Да воаца гІирсаш» аьнна нерте жадаяр из заметка.

Цу къамъехьа халкъа депутатий МагІалбика городской Совета исполкома председателя З. Яндиевас редакцега дайтача жоп тІа йоах:

«Да воаца гІирсаш» аьнна кепатехача заметка тІа дувцар нийса да. ХІана «Грозгипросельхозстрой» институт йолаеннай Юкъерча Ачалкхе 100 моттиг хургйолча профилакторена проект оттае. Цу институто ишта оттадеш да долаш долча гІирсашта капитальни ремонт яра документаци. Укх шера ремонт а аь эксплуатаце дІалургдолаш да 25 моттиг йолча профилакторе гІирсаш. Уж балхаш кхоачашдеста горисполкомо хаддаьа тІахьожим лоттабеш да.

* * *

«ТІехьа хІана юс ферма?» яхаш яр 1979 шера 16 январе газета тІа араяьнна тха собкора Харсиева материал. Цу тІа дувцар «Ингушский» совхоза хьайбай боахам лелабечара кхоачамбоацараш.

Из материал йийцай юрта боахама управлене производственни совещание. «Ингушский» совхоза специалисташ юкъе а болаш, — яхаш хоам бу халкъа депутатий МагІалбика городской Совета исполкома председателя З. Яндиевас.

Кхы тІа а даьча тохкамана гучадаьхад совхоза из леладечара цІенхаштта доаш кхоачамбоацараш. Из бахьан долаш городской Совета исполкомо 25 январе аьча решенегІа жа леладу зоотехник Картоев С. Б. балхара дІавиккха могадир совхоза кулгалхошта. ХІанз Картоев С. В. балхара дІаваьккхав.

1979 шера 15 марта исполкомо дийцар «Районо хьайбай боахамо 1979 шера шин бетте баьча балха етогех» дола доп. Цу даькъе «Ингушский» совхоза болх во баьлга белгал а дах совхоза кулгалхоштей специалисташтей тІадиллар хьайбай боахамера гІулакхаш тоадара хьадда йола мероприятеш оттае.

1979 шера 1 квартале шура аккхара а почтахьалхенга йоахара а план кхоачаш ца ярах, доккхий доахал яІелегдалийтарах, кхыдола цІенхаштта кхоачамбоацараш хилийтарах ферма заведующий зоотехники Ажигови Коригови балхара мукъабалийтаб, хІаьта совхоза директора Л. А. Картоевна партийни бехк баьб.

Совхоза хьайбай боахаме доккхий кхоачамбоацараш долга чоте а нийца, горисполкомо юртбоахамо управлене тІадиллад боалама цу даькъа болх тоабара практически гІо дера.

Москва. Мехка керттерча стадиона Іалаьмате боккха кад — Лужникашкара Йоккха спортивни арена — части СССР халкъий VII ахкарча Спартакиада доакъошхой тІаэпаш хургба. Сихха хийчо еш латт цу событега. ВІаши цхьана доттагІал леладеш уккхза болх беш ба СЭВ мехкий специалисташ. «Электроимпекс» (ВНР) яхача объединене монтажникаша трибунаш тІа табло оттаьй.

21 июле, миллионаш болчар спартакиада финальни цхьаш торжественно хьеллача дийнахьа, керттерча таблос хьалсогаргья шийн лампаш.

СУРТА ТІА: «Электроимпекса» монтажникий группа Лужникашкарча цхьан таблона юкъе.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Вай республика къоначча трактористашта, доаркашта, кхаш, сомий бешамаш лелаерашта, баьцадаараш кхедерашта юкъе яхьаш хилар укх деношка.

Трактористашин доаркашин шоай балха говзал хьахьокхаш Гикало яхача поселке йолча ОПХ къахьегаш хилар, хІаьта сомий бешамаш лелаерашн баьцадаараш кхедераши — «Аргунский» яхача совхозе.

Лаьтта оалаш хиннача къоначча трактористашта кагийча наха юкъе котало Гикаловски юкъерча школа дешархочо Агаев Кадыра яьккхар, мехкарашта юкъе — Шелковская яхача станица юкъерча школа дешархочо Верховод Александрас. Доаркаех массарел а дикагІа къахьийгар Грозненски района Октябрьски юкъерча школа дешархочо Абдусаламова Ролас.

Котало яьккхар халла мара белгалвaьккха йиш йоацаш ира дІайнкьар яьхаш «Аргунский» совхозе а. Баьцадараш кхедерашта юкъе хьалхле яьккхар Грозненски района Алханчуртски юкъерча школа дешархочо Вазарханова Мархас, хІаьта сомий бешамаш лелаерех балха дикагІа говзал гойтар Шалински района Аргунерча № 3 йолча школа дешархочо Лунди Михаила.

Уж берригаш а дакъа лоацаш хургба дешархой производственни бригадай 25 шу дизара сийна Ставрополе хургйолча Еррироссийски яхьашка.

СУРТАШ ТІА: (хьалхара дар) яхье котало яьккха тракторист И. Агаева доярка Р. Абдусаламовай; (шоллагІа дар) мехкарашта юкъе хьалхле яьккха трактористка А. Верховод; (кхоалагІа дар) баьцадаараш кхедечарех дикагІйола М. Вазархановай сомий бешамаш лелаерашта юкъе котало яьккха М. Лундини.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БАЛХА ГОВЗАЛ ІОМАЕ А ДІАХО ДЕША А АЬТТУВ БА УКХАЗА

№ 4 йолча юкъерча профессионально-технически училище 1979 — 1980 дешара шера дешархой деша дІачуэцаш

ДІАХОЙТ

укх специальностех:

8 класс чакхъяьккхарашта:

1. **Бурильщика гІонча.**
2. **Автомобиля ремонт ю слесарь.**
3. **Электрогазосварщик.**
4. **Электромонтер.**
5. **Химически анализа лаборант.**

Дешара ха — 3 шу.

Училище чакхъяьккхарашта дІалу юкъера образовани яккхарах дола диплом, 3—4 разрядагІа квалификаци а лу.

ТІехдика дешаш училище чакхъяьккхараш вузашкеи восиин училищешкеи деша хьожабу.

10 класс чакхъяьккхарашта:

1. **Бурильщика гІонча.**
2. **ГІишлонхо-отделочник:** штукатур, маляр, плиточник.

Дешара ха — 1 шу.

Училище чакхъяьккхачул тІехьагІа 3—4—5 разрядагІа квалификаци лу.

ТІехдика дешаш чакхбаьннараш льготни условех вузе деша хьожабу.

Деша воагІачо хьачудала деза документаш:

1. **Дешархочуна дай-ноанойн заявлени.**
2. **Образованех дола тешал.**
3. **Вай ха тІайола тешал** (16 шу даьннарана — паспорт).
4. **Вахача моттигера справка.**
5. **Школера характеристика.**
6. **Автобиографи.**
7. **3х4 размер йолаш ялх фотокарточки.**

Медицински комиссегІа чакхвала училища еннача направленех.

Медкомиссех чакхбаьннар экзаменаш йоацеш училище деша дІачуэц.

Училище адрес: г. Грозный, 364028, 12 участок СГПТУ-4. Автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхачча лца.

ГІИШЛОНХОЙ БАЛХА ГОВЗАЛ ІОМАЕ ЛОВЧАР ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча Грозненски юкъерча городской профессионально-технически училище

ДІАХОЙТ

укх профессех кердача дешара шера дешархой деша дІачуэцаш хилар:

1. **Маляр** (гІишлош ера болх бе);
2. **Штукатур-облицовщик-плиточник;**
3. **Каменщик-болатен аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник;**
4. **Слесарь-сантехник, газосварщик;**
5. **Юртана гІишлош хьалъю мастер.**

Деша дІаэц 15 шу даьнна а кхы бокхагІа а бола, я — 10 классаш чакхъяьха бола кагий нахи мехкарийи.

Деша багІара ханаш:

8 класс чакхъяьккхарашта — 3 шу;

10 класс чакхъяьккхарашта — 1 шу.

Училища кердача дешара комплексе болх беш а дешара-производственни оборудованеца дика Іалашъяь а я. Дешархой мах боацаш кхачанца, обмундированеца, общежитеца Іалашбу, хІаьта 10 класс чакхъяьккхараш стипендеца а. Деша багІача хана дешархошта производственни дешар Іомадеча хана баьча балхах 50 процент боарам болаш ахча тел.

Училище деша оагІаш яьккха да къахьегама стажаца дІалоархІ. Юкъера профтехучилище чакх а яьккха экзаменаш дІеннарашта юкъера образовании профессии ялоах дола диплом дІалу.

ТІехдика диплом а эцаш чакхбаьна дешархой болх баь хилара стаж йоацаш вузе деша дІа а эц льготаш а лу царна.

Училище деша воагІачо хьачудала деза ер документаш:

1. **Директора цІерагІа язъяь заявлени;**
2. **Дийша хилара документ;**
3. **Вахача моттигера справка;**
4. **Вай ха тІайола тешал е паспорт;**
5. **фотокарточкаш** (размер 4х6 йолаш);
6. **Медицински справка.**

Документаш дІачуийзу 8 сахьат даьлча дела 17 сахьат даллалца.

Училище адрес: город Грозный, Старопромысловски район. Катаяма цІерагІа керда поселок, Шефски улица, 23, цига ва йиш я Центральни рынкера йоагІача №№ 4, 6, 26а. Иа йолча автобусашца Ташкала яхача уж соцача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца 7-гІа линии яхача кхаччалца.

БАХАЧА НАЬХЕН ОРГАНИЗАЦЕЙН ТЕРКАМГА!

Электрически энерги йоагаеш, йоахьаь йолча помещенешка оттаь электросчетчикаш латтача бахача нахаген организацешкеи дІахойт царна гІулакх де аттагІа хургдолаш уж шийлача хана йоахьаь йолча помещенешка оттае езаргва.

Нагахьа санна 1979 шера 1 октябрь хьагІакхачалехьа электросчетчикаш йІайхача помещенешка оттаь да хуле электроэнерги дІа да телаш совцарга.

«ГРОЗЭНЕРГО» РЭУ ЭНЕРГОСБЫТ.

ОРГАНИЗАЦЕЙН УЧРЕЖДЕНЕЙН ТЕРКАМГА!

«Промтовары» яхача розничии торговя объединене дІахойт № 60 йолча мелкооптови (Адрес: Мира улица, 79/8) тика чу а «Спутник» яхача № 9 йолча (Ленина улица, 18) тика чу а безналичия расчетах 430 сом мах болаш йоакхаш БК-1500 яхача тайпара бытовой кондиционераш хилар. Бытовой кондиционер корех дІаехна тайпа сага дегІа тоам хилийтара дола дика хьалаш хьаде нах бахачеи царболх беча помещенешкеи уттаеш я.

«ПРОМТОВАРЫ» яха объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ІуйрангІа гимнастика.
9.05 — «Тхо хьоца да, хьамсара юрт!».
9.35 — «Доьхка яккар» яха художественни фильм. Іистедаьча — кераадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Социалистически мехкий телевидении документальни фильмий программа.
15.40 — «Композитор Дзержинский». Ленинградера передача.
16.25 — «Эрсий къамаьл».
16.55 — Бераш дола фильм. «Хьалхара хьешеи». «Са доттагІа массанена вовза вола Кноник», «Сочинение» яхача короткометражни художественни фильмий программа.
18.05 — «Сенах ца хувцаш я тайнаш» хьалхара передача.
18.35 — «Деррига хар хоа сона». Киножурнал.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени.
19.45 — «Пхьеханаха йола репортаж». Чатер — политически обозреватель В. Дунаев.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Балета хьакъехьа». А. Я. Вагенова ва 100 шу дизарга. Передача дІаеха искусствоведение доктора профессора В. М. Красовскаяс. Переклчак — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Тамашийна аха боса».
18.30 — «Нохч-ГІалгІайчен гІоллат». Информационни программа (эрсий а гІалгІай а меттала).
18.30 — «Вай советски халъдаь».
19.00 — «Шун дешарех вІашагІкхетар». Красноярски края геологий хаттарашта жоп лу политически обозреватель В. П. Бекетова.
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Халкъа творчество» (гІалгІай меттала).
20.40 — «ДикагІа дола доалъераш дукхагІа».
20.55 — Передача дІаьху профессора Сикорскийс.
21.40 — Телевизионни короткометражни художественни фильмий программа.

6 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — ІуйрангІа гимнастика.
9.05 — «Орленок» яхача телестуде юнкораш Ленински комсомола преме лауреаташ, счетно-аналитически машинай Московски завода монтажникаца. Денйоаца вІашагІкхетар.
9.40 — «Нана а даь сесаг а» яха художественни фильм. Іистедаьча — кераадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Юртара балха денош». Кинопрограмма.
15.35 — Хьа ленински библиотека. «Материализм а эмпириокритицизм а». ШоллагІа передача.
16.25 — Фильм - концерт.
16.50 — «Шахматни школа». «Горбаьнна шахматистий».
17.20 — «Кагийхой творчество».
17.45 — «Горизонт». Ленинградера передача.
18.30 — «Бераша йола стихаш».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Вай обозрени». Передачи дІахьу политически обозреватель Ю. А. Летунова.
19.45 — Литовски ССР оперни балетеи Паначкъалкхен академически театре ьоапчи солистий концерт. Вильнюсера передача.
20.10 — «Сийлахь - боккхача Даймехка» чха кинороман. «Берлин мукъайоаккхаш бьь тІом» яха 19-гІа фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Ираклий Андрониковца дай хьамаьла». яха телевизионни документальни фильм.
23.00 — «Тахан дунен тІа». Информационни выпуск.
23.15 — «Ловзоа деькерчи метрадо аззараш а музикаш я».

II ПРОГРАММА

18.00 — Композитор Шахбулатов (гІалгІай меттала).
18.40 — Моттигерча зндара кхоачамаш (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч-ГІалгІайчен гІоллат». Информационни программа (эрсий а нохчий а меттала).
19.35 — «Укх шера ялат чудерзадар». Партком а ер а (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Музыкальни вахар» яха телевизионни журнал.
21.40 — «Бийсанара метацикласты». Художественни фильм.

РАДИО

5 ИЮЛЬ

6.40 — «Юрт: гІулакхаш а декхараш а» (гІалгІай меттала).
6.55 — Ашараш (гІалгІай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.22 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Нохч - ГІалгІай ашарий концерт» (гІалгІай меттала).
8.40 — «Шоана, кхалнаха» яха радиожурнал (нохчий меттала).
9.15 — «СелаІад» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
9.45 — Граждански тІема историяра. «Вежарий цхьоагІонна». Беседа (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программен хаоттамах бола хоами (эрсий меттала).
16.00 — «Нохч-ГІалгІайчен спортивни вахар» (эрсий меттала).
16.30 — «Патриот» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
16.45 — Эффективность йолаш идеологически болх дІабахьара тІехьа. «Деш а гІулакх а цаІ долаш» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

6 ИЮЛЬ

6.40 — «Юртара гІурс» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.22 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.30 — «Социалистически ахьа дасени» (эрсий меттала).
9.15 — КПСС Центральни Комитета 1978-ча шера ноябрьски Пленума сопамаш кхоачашде. «Айлуш йола эффективность» (нохчий меттала).
9.30 — «Агент» яха радиожурнал (эрсий меттала).
9.50 — РадиоладугІархой письмошта жоп лу Нохч - ГІалгІай АССР культура министра Р. Салаянова (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программен хаоттамах бола хоами (эрсий меттала).
16.01 — Керий хьехархочо бокхий бараш. «Кхетамца чакбера тешаме гІончаш» (нохчий меттала).
16.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала).

Хоттам

... республике гІоллеи Грозней хувцалуш морхаш я йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 9—14 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 28—33, Грозне 31—33 градус. Йовха хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш. яІеанг дукха догІа я делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 17—22, дийнахьа 27—33 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителан — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректоран — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка.

СФ05184. «Грозненский рабочий» издательства, типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4028.